

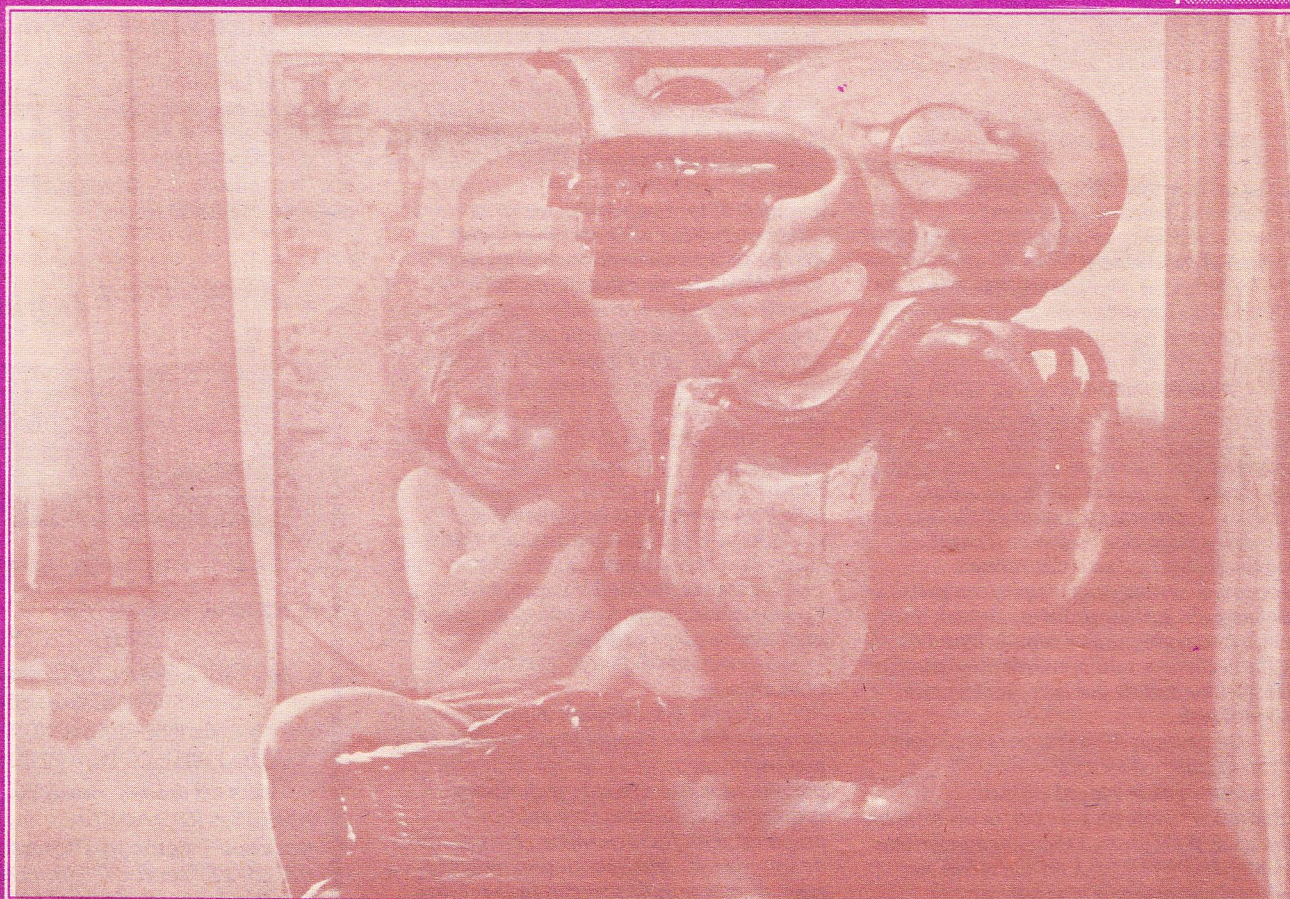
JSF - O șansă SF-ului românesc

JURNALUL®

S.F.

Nr. 70

Anu I III ■ Săptămînal de Science - Fiction ■ 16 pagini ■ 150 lei

Integral MIHAIL GRĂMESCU

Mihail Grămescu

Autoportret
Mihail Grămescu (1973)

- Ce opțiuni politice ai?
- Nici una, evident. Nu mă convinge platforma nici unui partid, în clipa de față.
- Ce profesie ai?
- Am avut mai multe: de la ucenic, strungar și muncitor necalificat pînă la tehnician c.t.c.-ist, consilier editorial, scriitor profesionist, redactor și corector.
- Ai alte surse de venituri în afara celor provenite din muncă?
- Răspunsul meu este nu. Am rămas, ca și înainte de Revoluție, un nobil proletar.
- Crezi că pînă la revoluție te-ai bucurat de suficiență popularitate?
- Dintr-un anumit punct de vedere, cel puțin pînă la un moment dat, se poate spune că da: aceea de inger răzvrătit. Din punct de vedere oficial, totuși, nu se poate spune că am făcut parte din categoria „tinerilor scriitori” recunoscuți de autoritățile literare și politice drept glorie: cum ar fi cazul lui Mircea Nedelciu, Zăcutu, Cărtărescu... Dinescu. Eu eram, în principiu, categorisit mai degrabă scriitor proletar, amator, decît glorie a scrisului, ținînd cont de faptul că regimul comunist nu promova progeniturile categoriilor sociale din care făceau parte părinții mei.
- De ce de la „Phreerla” n-ai mai avut nici o apariție editorială?
- Pentru că în planul editurii „Eminescu” unde mi s-a spus, la un moment dat, că aș fi programat să apar cu prioritate nu a apărut nimic pînă mi-am retras eu volumele de poezie și proză. Pentru că diferitele edituri care m-au contactat, sau mi-au ținut volumele multă vreme

promițînd că vor apare, înapoiindu-mi-le după aceea din motive economice: Ed. Sport-Turism, diferite alte edituri particulare și pentru că Editura „Nemira” nu și-a respectat planul editorial pe anul 1993 în care eram trecut cu volumul „Săritorii în gol”, reanunțat pentru anul în curs.

- Cum îți motivezi apartenența la S.F.?

- Absolut ocazional. Pînă în 1977 am încercat să public poezie, dar pentru că poezia mea „nu era pe linie”, ca de altfel și proza realistă, criticată vehement de tov. Mircea Nedelciu în ședințele cînaclului părintelui realismului socialist, Ovidiu S. Crohmălniceanu, mare Glorie a SF-ului postrevoluționar, am fost „adoptat” întîmplător de cînaclurile studențești și, ulterior, de cele ale Uniunii Scriitorilor pentru că, presupun, textele mele de ficțiune și speculațiile filosofice și științifice, cu aluzii politice, erau mult mai puțin plicticoase decît rapoartele oficiale la diferite congrese sau decît capodoperele stahanoviste, așa cum, acum, sînt conșinși că proza mea ostentativ moralizatoare ar reprezenta o concurență (loială!) pentru abundența de freudism literar cu care ne plictisește taraba liberă.

- Cum te definești din punct de vedere literar, ținînd cont de inhibiția și refuzul criticii de a te include într-un curent anume?

- Încă de cînd eram prin școală am simțit o repulsie nestăpînită împotriva criticilor „cronicari” care împart literatura în „sertărele”. Toemai de aceea unul din dezideratele pe care mi le-am propus la fiecare text al meu a fost să sfideze „sertărelele” și să reprezinte o capcană pentru filologii cu pretenții intelectualiste. Așa încît dacă există tineri fani SF care au rețineri să mă încadreze într-un gen consacrat, înseamnă că eu mi-am realizat ce-mi propusese, pe de o parte, și pe de altă parte că ei sînt mult mai subtili ca agenți literari decît mulți critici consacrați. Există, totuși, un număr de texte ale mele care ar putea fi încadrate cu oarecare toleranță în categoria gesei moderne, deci poemului epic.

- Ai mai scris după '89 literatură?

- Da. Destul, și aș mai putea scrie dacă aș avea motive (dacă aș fi publicat).

- Cum crezi că-ți va fi apreciată „opera”, postum?

- „Opera” unui scriitor, pentru a putea fi apreciată trebuie să ajungă posterității, or la posteritate nu poate să ajungă decît prin prezent. În măsura în care majoritatea textelor oferite de mine spre publicare prezentului au fost deformate „constructiv” de colective de „intelectuali progresiști de marcă”, este greu de apreciat în ce măsură posteritatea va avea acces la adevăratele mele produse estetice și nu la „compoturile”

Ingrid Șușu văzută de Ionuț Bănuță

diferitelor colective redacționale, încorsetate în diverse lanțuri politice, ideologice, economice sau comerciale. Din acest punct de vedere apreciez modul fidel (sau aproximativ fidel) în care textele mele au fost oferite publicului de „Jurnalul SF” și de publicațiile *Anticipația*.

A consemnat, Ingrid ȘUȘU

JURNALUL®
S.F.

Premiul Convenției Naționale de SF 1993

Editat de :

INTACT

COLECTIVUL DE REDACȚIE :

Adrian BĂNUȚĂ (Redactor șef)

Dan MERIȘCA, Nicolae C. ARITON, Ionuț BĂNUȚĂ,

Ovidiu BUFNILĂ, George CEAUȘU,

Cristian IONESCU, Cătălin IONESCU,

Mihai Dan PAVELESCU, Dan POPESCU, Petrică ȘIRBU

Isabela ION (Redactor) Marian IRIMIA (fotoreporter)

ADRESA REDACȚIEI :

Șoseaua București-Ploiești,

nr. 25-27, sector 1, București.

Tel. 3127135, 3129366, 3129945

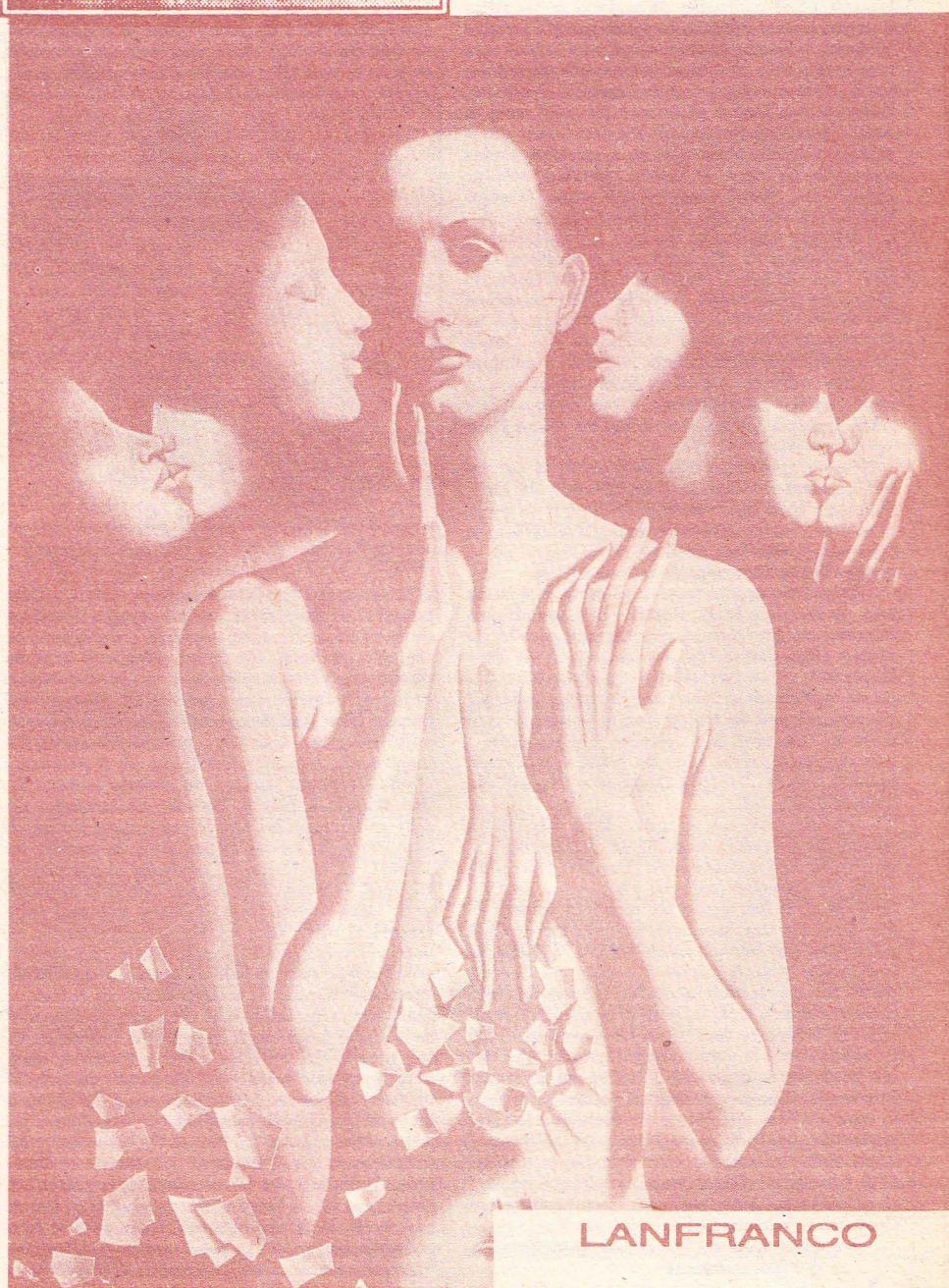
Răspunderea materialelor informative revine autorilor.

In studiul diferitelor mituri și legende (mai ales chineze - Gun Yu Zhi Shui - Gun și Yu stăvillesc puhoaiile) transpare o interesantă ipoteză despre dispariția soarelui uriași, eventual carnivori, cu platoșe. De obicei pusă pe seama diferitelor posibile catastrofe naturale ca glaciațiunile, iridiul cometelor sau chiar diferitelor tulburări hipofizare sau distrugerii florei prin cantitățile mari de hrană pe care se pare că le consumau acești monștri - exterminarea lor în masă ar fi putut, totuși să fie întreprinsă și de om, chiar cu mijloace rudimentare - și anume, pur și simplu prin îndiguirea zonelor populate de familiile de uriași, producând, pur și simplu, înecarea acestora în grupuri mari, ceea ce ar explica „cimitirele” rămase în multe locuri joase, dând o explicație mai deosebită mitului Potopului - atât celui din mitologiile sumeriene și iudaice, cât și celor extrem asiatice și amerindiene din legendele despre Arcașul Vin, și explicând, totodată, poate, și marile lucrări de îndiguire a Nilului. Chiar și tactica lui Mihai Bravu în bătălia de la Călugăreni nu a făcut altceva decât să aplice vechiul principiu al „politicii apei”.

Istoria culturii și civilizației are o memorie paradoxal de scurtă. Descoperim și redescoperim în mod savuros Americi de multă vreme cunoscute de Columbi, Erici Roșii și cine știe ați alții înainte de aceștia. Pe la începutul erei noastre, rabinii evrei afirmă frecvent că „numai plebea se mai îndoieste astăzi de faptul că Pământul este rotund și că se rotește împrejurul Soarelui” - ceea ce nu a împiedicat arderea pe rug a lui Giordano Bruno ca eretic și acuzarea lui Tycho Brahe și Copernicus. Nu este exclus ca și următoarea mea speculație să nu fie, de fapt, decât o nouă veche descoperire a unei Americi de multă vreme descoperite. Problema începe de la întrebarea dacă tăblițele de lut scrise în cuneiforme au aceeași „vîrstă” cu... pietrele din care sînt edificate piramidele. În acest caz, blocurile din care sînt edificate aceste

IPOTEZE EXOTICE SI PARADOXALE IN MITOLOGIE

construcții ar putea fi produse aluvionare din cursul Nilului. Pentru eliberarea fluviului de bogatele depuneri aduse de torenți din munții de grohotiș ai Etiopiei, felahii ar fi putut strînge materialul roșu anual în forme cubice pe care le depozitau piramidal, și pe care, ulterior, prin ardere, le-ar fi putut pietrifica - pentru această operațiune folosind, cine știe, dacă nu chiar mult deplînsul lemn al codrilor Libanului. Principiul construirii de edificii ciclopice cu ajutorul cărămizilor arse nu era nou - și să nu uităm că piramida în trepte de la Saqurah este prima, ca

LANFRANCO

TIPARUL EXECUTAT LA TIPOGRAFIA
INTAET

Director administrativ:

Titus GUVIR

Tehnoredactare computerizată

Adrian și Ionuț BĂNUȚĂ

Culegere:

Doina PREOTU

Mihaela IVAN

Corectură:

Ancuța VINȚEANU

Montaj offset:

Daniel STĂNICĂ

Mariana SEBE

Silvana GREERE

JURNALUL S.F.

este înscris în

Catalogul Pressei la

poziția 2.126.

Abonamentele se pot

face în orice centru

RODIFET.

Cititorii din străinătate se

pot abona prin

RODIFET SA

PO BOX 33-35, telax

11895 Telatax 3128432

București - România

Piața Presei Libere nr. 1.

Acest săptămînal face parte din rețeaua națională a publicațiilor

JURNALUL®

Director:

Dan DIACONESCU

Redactor șef:

Marius TUCA

Mihail Grănescu

datore istorică. Asta ar explica de ce încercările de a justifica „inginereste” transportul (pe apa fluviului) a uriașelor blocuri cu ajutorul corăbiilor (de papirus) se vădește o imposibilitate practică. Ipoteza propusă de mine ar explica și lipsa lianșilor sau altor mijloace de prindere a blocurilor între ele, precum și formele lor aproape identice geometrice, basoreliefurile „standardizate” stereotip și perfectă îmbinare a blocurilor.

O altă ipoteză privind „tăierea” pietrelor, în carierele din munți, ar putea fi și cea a utilizării, în acest scop de mijloace, nu fizice, ci chimice (nu trebuie uitat aplicația deosebită a preoților egipteni pentru științele cu acest specific - cuplul Seckmet - Bestet reprezentând unul dintre cele mai importante simboluri ale caselor Imperiale, iar în evul mediu, în epoca marilor cruciade, Bafomet era încă o divinitate de prim rang în zona Orientului Apropiat). Nu este deci deloc exclus ca vechii constructori să fi cunoscut efectul erodant al apelor acide asupra rocilor calcaroase, după cunoștințele mele, în zonă existând izvoare cu apă puternic carbonică.

Desigur explicația de mai sus nu poate fi extrapolată și la alte construcții megalitice, cum ar fi cele din Insula Paștelui, care sînt tăiate în blocuri de granit masiv, și nici straniilor formațiuni de menhire titanice, cum ar fi cele de la Stonehenge - la a căror înălțare nu mi se pare paluzibilă decât ipoteza folosirii tracțiunii animale - poate mamuți, ale căror fosile se găsesc în împrejurimi - pe suprafețe inițial acoperite cu pământ, după „plantarea” uriașelor pietre fiind apoi degajate.

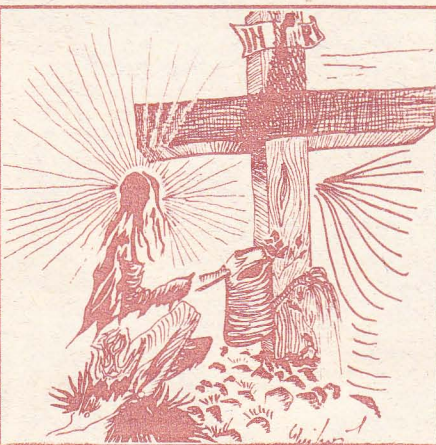
Remarcabil este obsesivul semn al Calului Alb, prezent frecvent în înraštații în solul dur - semn pe care eu l-am mai întâlnit și în zona cetăților dacice (Deva - acoperit ulterior, în „Epoca...” de sioganiuri festive) - ca o prezumtivă reminiscență de cultură celtică.

Cît despre deplasarea statuiilor de mai multe sute de tone din Insula Paștelui prin schimbarea centrului de greutate al acestora pe movile de pietroși (așa cum a fost ea formulată de Thor Heyerdal), mi se pare destul de plauzibilă, dar ea nu explică totuși scoaterea uriașelor „păpuși” din carierele interioare ale craterelor vulcanice de unde au fost extrase și unde au fost sculptate - așa cum este foarte greu de găsit o explicație tehnică pentru „Cetățile Oamenilor Păsări” din Insulele Pacificului.

Remarcabil mi se pare însă faptul că majoritatea acestor monumente și „operații” în piatră au fost executate în preajma vulcanilor activi. Nu este deci exclus ca ideea celor care le-au făcut să fi fost aceea de a „vărsa” cupele cu foc ale craterelor, poate cu intenția de a folosi căldura masei incandescente pentru încălzire, în imaginația tehnică primitivă a celor de demult, dacă cel de demult erau, cu adevărat, mai primitivi decât noi, trăind ideea că vulcanii reprezintă bazine hemisferice concave cu masă incandescentă. Scopul „vărsării” masei fierbinți din imensele cupe pentru a încălzi împrejurimile (sau insulele) ar sugera rațiunii noastre că epoca în care au fost ele făcute ar corespunde unei perioade glaciare - sau, cine știe? chiar unei epoci mult mai recente - de exemplu perioadei Miciei Glaciațiunii dintre începutul mileniului nostru și primele lui sute de ani, înainte de care Groenlanda mai era încă... o țară verde.

Dar cît de lungi au fost aceste glaciațiuni? Și ce le-o fi determinat?

Miturile par să aibă uneori stranii corespondențe în natura fizică a lumii acesteia. Cele „trei Gorgone” ale muncilor lui Hercule din mitologia greacă ar putea fi interpretate și ca trei posibile cratere vulcanice, dintre care două erupau cu intermitențe în vreme ce al treilea era „etern” - în sensul că erupea continuu. Lupta lui Hercule cu Hidra din Lerna, spre dezamăgirea adepților ipotezelor paleoastronautice, paradoxale ori mistice, ar fi putut reprezenta o mult mai telurică asanare a unei mlaștini, sau o stăvilire a unui... vulcan norelos (una din paternitățile herculeene fiind cea dacică). În asemenea cazuri „Măreția” unor eroi ca Hercule sau Arcașul Yin s-ar putea referi la o grandoare nu atît de statură cît la una mai confucianistă, care nu ar viza forța propriu-zisă a acestor „eroi”,

grafică M. Grănescu

ci importanța faptelor întreprinse, personajele putînd fi, ca ființe reale, mult mai puțin simpatice decât ni le-a transmis legenda - de vreme ce reginele „curtate” de acești adevărați eroi, nu aveau de loc remușcări în a le da asemenea probe și încercări de... măritiș(?). În cazul lui Hercule (dar și al Arcașului Yin) această sugestie pare să se susțină cu atît mai mult prin sfîrșiturile tragice ale istoriilor lor: în loc să-și petreacă „lunile de miere” alături de alesele inimilor lor întru bucuria împlinirii, Heracle, de exemplu, s-a ales cu cămașa lui Chiron - centaurul putînd fi interpretat, la modul vulgar, și ca un cavalier de „suflet” al domniței - „profesor și învățător-inițiator” al acesteia (L'Amour: C'était le premier-venu. - cum spunea Claudel), într-o mult mai puțin morală și etică șaradă. Nu rareori miturile nu prea respectă istoria reală, sau o „voalează” mistificator la o manieră greu de descifrat. Centaurul-cavalier nu e chiar exclus să fi fost un nobil avuț - femeile, mai ales azi, se uită mai degrabă la bani, decât la calitățile spirituale. Cu cal, armură strălucitoare, cultură, ipocrizie, bune maniere și rele moravuri, cunoștințe „de acasă” de fizică și chimie („arte hermetice” la vremea respectivă) - această variantă l-ar transforma pe celebrul Hercule sau Tai Ping-ul Yin în revoluționari sadea, care vor fi sfîrșit cu gentilomii centauri tirani înfîngîndu-le (Spartacusan) o spangă-n piept, sau dîndu-le cu o cărămidă-n cap. De ce nu, poate, în ultimă instanță, chiar trîntind cu o săgeată din șa pe „isteti” veșnic-găsitori de „isprăvi nemaiauzite”. Săgeată OTRĂVITĂ. În

eterna luptă între cele două principii antagonice ale... mașinii sociale. Răzbunarea celor „proști”. A eternilor păcăliți puși să edifice monumente... edificii. Cruda și neîndurătoare Nemesis.

În această viziune, cam cinică, Împăratul Constantin, luînd (conform legendei) de soție o fată-din-popor, a dat, premeditat, un lider de „os regal” Mîscării-Âpal din Constantinopol, ca, mai tirziu Bravul Mihai. În Hik Signo Vîncas ar putea induce, eventual, breasia sacagiilor, sau chiar mai rău, vreun „maestru” al canalelor de... ape uzate (de aici, poate, povestea populară a unei Thaise trecută prin „ritul-de-înițiere” al rațelor, sau gîștelor... salvării Romei - Iertată fiemî supoziția profanator demascatoare în manieră anatol-france-iană. Desigur, un alt sens obscur al poveștii cu gîștele (sau rațele) Alteiței Sale Imperiale bizantine ar mai putea fi și acela că era vorba de o femeie nu tocmai tînără la vîrsta mariajului (o cam „ciuguliseră gîștele”, sau rațele... de pâr...) - asta pentru a nu împinge profanarea chiar pînă la suspiciunea vreunei boli - între tifos și cele lumești, destul de frecvente („la modă”, ca să zic așa) în epocă și în zonă (a se aminti în acest sens cazurile celebre ale Ioanei d'Arc și Mihai - tot Bravul). Dar, pe de altă parte, cine mai poate ști astăzi, în spatele stăluțitoarei armuri, cum o mai fi arătat și Augustul Estului în realitate?

Dublul mariaj, adesea mezialianța sau chiar incestul, pare, din păcate, să străbată „ca un fir roșu” - cum ar fi zis momentan din nou cenzuratul utopist protestatar împotriva cenzurii - întreaga istorie a gloriilor lumii acesteia, de pe la Cain și Set și Jubal și Lameh (degeaba avertizați de Divinitate să „nu mai amesteca firele”) încocoare.

Tatonările mele din aceste pagini lumești (laice) sper să nu reprezinte o contestație prea profanatorie (eretică) la adresa marilor Minuni și Taine ale Împărăției lui Dumnezeu - Minunile cele adevărate, Marile Minuni ale Dumnezeuirii (care EXISTĂ) și sînt convins că măruntele mele dubii nu reprezintă chiar o lucrare în deșert a Numelui, și, cu atît mai puțin o negare a fenomenelor incontestabil miraculoase ale Naturii. Poziția mea nu reprezintă decât o deschidere spre dublul adevăr, sau spre pluralitatea (semiotică) a Creațiunii date nouă întru ființă.

Dreptățile cu dreptățile. Păcatele cu păcatele.

Rămîne, însă, pentru mine cel puțin, o nedumerire ontologică: taina CUM AU TRĂCUT MONGOLII DINASTIILOR MANCIURIENE CĂLĂRI PRIN MARELE-ZID-CHINEZESC? Or fi folosit, oare, și ei, aceiași CAL TROIAN care a trîntit, la Templu, statuia Athenei peste Ulise?

Și, în sfîrșit, o ultimă Americă pe care-mi permit să o redescopăr cu savuroasă nășanțanță: prin cunoscute scheme vectoriale de compunere a forțelor se știe că navele cu pînze pot înainta împotriva vîntului.

Ecuația care mă preocupă este dacă, în loc de vele, o navă cu fundul plat ar folosi sisteme manevrabile de plăci de direcționare a curenților apei, dacă nu s-ar putea, astfel, prin mijloace pur mecanice de tehnică elementară să se obțină modelul acelei „nave fără vîle și pînze” de care povestește Platon în fragmentul păstrat pînă la noi despre legenda Atlantidă.

7. decembrie. 1993

BBIE > ENUL

1. Zorii se revărsau în sufragerie prin geamurile camerei. Albăstrui, volatili. Avril stătea înaintea televizorului stins și se gîndea. Își amintea de zilele „de dinainte”, cînd Colza și Souris îi spuneau: – Hai să cumpărăm și noi un robot model mai vechi. – Nu avem bani, se scuza el, rîdînd din umeri a neputință. – Dar nu-i așa că atunci cînd vom dispune de fondurile necesare o să ne luăm și noi un robot? insistau ei.

– Ce să facem noi cu un robot? îi întreba Avril. Ce nevoie avem noi de un robot?
– Nu spune așa, răspundea el. Oricine are nevoie de un robot în casă. E un ajutor prețios. E bun la treburile gospodăriei, repară tot ce e stricat, ajută și copilul la lecții...

E adevărat că Souris nu era un elev prea strălucit și că treburile mergeau cam prost în apartamentul lor: mereu se defecta cîte ceva la partea electrică și electronică, fiindcă niciunul dintre ei nu prea se pricepea la tehnică. Așa că pînă la urmă îl convinseseră și pe el că un robot le era strict necesar.

Avril se ridică din fața televizorului stins și se duce în baie să se uite în oglindă. Fața i-e buhăit de nesomn și părul i-e răvășit. Se spală pe ochi și se piaptănă. Apoi

CĂLĂTOR ÎN PHREERIA

Phreeria. Epopee exotică de Mihail Grănescu, Colecția SF Icar, Editura Porto-Franco, Galați, 1991, 176 pagini, 44 lei, coperta I de Radu Dorin Mihăescu

Exact la zece ani după primul volum, „Aporisticon- Glosar de civilizații imaginare”, Mihail Grănescu a fost prezent în librării cu cea de-a treia sa carte: Phreeria. Epopee exotică, volum care a inaugurat, totodată, la Editura Porto-Franco din Galați o colecție de gen - SF Icar, între timp abandonată (între timp colecția a fost reluată n.r.). Apropo de editori, trebuie semnalată negativ ilustrația ultimei coperte, în fapt un desen publicitar pe care l-am înfîlțit în niște reviste franceze.

Serisă cu siguranță înainte de decembrie 1989, contra-utopia lui Mihail Grănescu a putut fi concepută, total sau parțial, pe viu, în universul totalitarismului comunist. Similitudinile nu lipsesc.

Conducătorii, sau mai bine spus supraveghetorii acestei lumi a viitorului, domnesc peste un Pămînt desfigurat de războaie neîncetate, transformat într-o lume a radioactivității ajunse la pragurile maxime, a ruinelor și a rămășițelor omenirii. Căci, începînd cu Cea-De-A-Treia-Pace-Mondială, civilizația umană - dacă nu specia ca atare - încetă să mai existe. Și toate aceste distrugerii numai pentru a menține poziția unei caste a celor ce trăiesc în Hirslând și fac parte din Ordin, deoarece

numai războiul apără Elitele de decaderea josnică și de confuzia care le-ar cufunda, în trîndava pace, în rîndul vulgului josnic și în materialitatea cea mai lipsită de ideal. Pacea, A Treia Pace Mondială, este Mondială. Dar războiul este, pentru noi, pentru gena Superioară a Verticalilor dominînd asupra multimilor de ghemados ale lumii a treia și a patra. Războiul este pentru noi, o problemă individuală, nu Mondială.

**Florin Leodor
Dănilă**

El se bucură de facilități nevisitate de multitudine de ghemados pe care le numesc „inamic josnic”. Facilități materiale: pot locui într-un Cămin Special, pot învăța - fiind „repetitores”, pot avea acces într-un parc, unde există o piscină cu lotuși, pot, femeile, purta „rochie” în locul monotonului combinezon autonom, se pot farda și parfuma. Facilități morale: pot avea „mame” și „tați”, pot să se distreze în fiecare seară.

Facilități sociale: pot urca, dar și coborî, „trepte”, pot deține putere și funcții.

Oxus, eroul „epopei exotice”, un fel de picaro gazduit pînă la 11 ani în Zona Intangibilă a Eslandului, ca musafir al Ordinului, este exponentul noii umanități, cel care va căuta să înțeleagă, condus de propriul destin, care îi este menirea. Dar pînă să aște

urmăre în pag. 6

Grafică M. Grănescu

iese să se plimbe prin parcul dintre blocuri. Se simte îngrozitor de singur și de trist. Rememorează evenimentele încercînd să înțeleagă unde greșise. Dar nu își dă seama.

2. Venise acasă cu cutia în care era robotul la subțioară într-o zi, cam cu trei luni în urmă. Ai lui se bucuraseră, era și el bucuros. Cumpărase robotul aproape nou, profitînd de prima aceea neprevăzută și de chilipirul cu scoaterea la vînzare pentru populație, la prețuri de sold, a roboților de la Academia de cercetări aerospațiale și cucerire a spațiului cosmic în urma modernizării tehnologiei din dotarea acesteia. De acum încolo, își spunea Avril, intrau și ei în rîndul „lumii bune”, care-și permitea un robot menajer. Al lor era, într-adevăr, un model mai vechi, poate că nu reprezenta chiar „ultimul strigăt al tehnologiei de vîrf”, dar avea să fie un mentor tehnic în casă, și lui Avril i se părea că, de acum înainte vor fi scăpați de multe corvoade. Robotul „știa” să gătească, putea sluji și la alte treburile gospodăriei, dar era adaptat să se cupleze și să atașeze orice parte tehnică și electrică, și, de altfel, foarte curînd s-a vădit capabil să aducă îmbunătățiri substanțiale întregii lor aparatură. Souris începuse să se intereseze de fizică, matematică și celelalte științe, așa că notele i se amelioraseră simțitor.

– Ei, ai văzut acum la ce este bun un robot? îi întreba Colza jubînd.

După o vreme au descoperit că nu mai era necesar nici să se ducă la doctor, fiindcă mașina preluase grijile sănătății lor, comandînd automat, odată cu alimentele, și medicamentele necesare familiei. Era suficient să-i ceară expunerea dosarului lor medical și imediat le expunea „fișele” personale pe televizor. Așa aflase Avril, pentru prima oară că prezenta unele simptome neuro-psihice de care habar n-avusese mai înainte. Și ai lui aveau, fiecare, diagnosticul lui, și o vreme se distrasera urmărind zilnic evoluția fișelor medicale.

Dar oare aveau, realmente, ceva, sau aceasta n-a reprezentat decît prima etapă a unui plan - a Planului... de agresiune al „inteligenței artificiale” asupra habitatului lor gazdă, măruntului lor habitat, care pentru robotul conceput să cucerească lumile și Universul reprezenta, totuși, un adevărat imperiu în care-și manifesta forțele... creatoare.

3. Într-una din acele prime zile, cînd Avril venise de la servici, îl găsisse pe Souris lucrînd intens. Adunase pe masă toate vechiturile din debara: aparate defecte, piese de pe la diverse mașinării de demult uitate, scule desperecheate...

– Ce faci aici? îi întrebase Avril nedumerit.

– Optimizez și revalorific resturile din casă, îi explicase Souris. Mentorul robotului mă învață ce să fac cu ele.

În curs de cîteva zile apartamentul lor s-a umplut de fel de fel de... aparate (să le zicem) electrice și electronice, improvizate din deșeuri: **5**

LAFRANCO

radiouri, receptoare, emițătoare, casetofoane... și alte lucruri curioase al căror rost era mai dificil de înțeles.

— Să știi că nu am bani să arunc pe toate aiurelile astea ale noului tău hobby, se răstise Avril la puști, agasat.

Souris stătea la masă cu privirea întoarsă spre el cu un aer stupid care îl enervase teribil pe Avril.

— Repararea lor nu costă nimic, răspunse Souris într-un tirziu.

— Cum să nu costel se burzuluise Avril. Orice piesă costă.

— Dar noi nu folosim decât piesele și materialele deja existente.

Avril privise mai îndepărtat la cârpăceala de pe masă. Era o harababură de nedescris. Tranzistori, circuite integrate, condensatori ceramici, pină și condensatori de hirtie. Și totuși învălmășeala aceea „mergea”, funcționa, adică recepționa tot timpul câte ceva, posturi, emisiuni radio, uneori intra și pe centrala telefonică și prin difuzoare răzbeau frânturi din diverse conversații, fără noimă... ordine, comenzi, cifre...

Lui Avril murmurul acela neîntrerupt îi amintea de locul de unde achiziționase robotul - de sala Academiei de tehnică spațială - și îl trecuse prin minte, pentru o clipă, că piticul acesta omnipotent, cu mâini și picioare telescopice, robust și dădora de idei fusesse, de fapt, conceput să optimizeze activitățile echipajelor exploratorilor de pe navele cosmice. Era dotat, probabil, cu programele unor tehnici și tehnologii de înaltă performanță și „își bătea mintea” lui de metal și siliciu cu fel de fel de probleme de comunicații la mari distanțe, slujindu-se de ajutorul dezinteresat al lui Souris ca să-și pună în practică cine știe ce plan complex și îndepărtat...

4. Oricum, prezența robotului în modestul lor apartament, în mijlocul familiei lor puțin numeroase și, mai înainte vreme atât de unită și fără secrete stârnea, din punctul lui Avril de vedere o furtună de sentimente noi și difuze care-i știrbeau teribil din autoritate și prestigiu. Pînă la apariția „voinicului” ăsta nu mai înalt de cincizeci de centimetri, persoana sa fusesse figura centrală a căminului lor fericit. Deciziile lui erau luate ca atare și cunoștințele lui generale nu erau egale de niciunul dintre ceilalți doi membri ai habitatului - nici de Colza, și cu atât mai puțin de Souris. De la absolvirea studiilor Avril își petrecuse cea mai mare parte din timp citind intens - cărți de știință și filosofie, istorie și politică, economie și drept, dar mai ales artă. Pînă atunci își petrecuseră după-amiezele - el citind, Souris învățînd și Colza trebăluind pe la bucătărie sau zgîndu-se la televizor.

Numai că de la apariția bondocului cibernetic în viața lor, nici Souris, nici Colza nu mai aveau același program normal de existență. Souris stătea ore în șir cu cloacul de lipit în mină înaintea mașelor de vinilin care-i împinziseră camera, lucrînd de zor sub îndrumarea „mentorului” său spiritual cu cap de metal, care-și completea „imperiul” aproape viu cu tot ce se găsește prin casă. Spre

disperarea lui Avril, din spatele televizorului și combinei muzicale, ca și de la calculatorul apartamentului porneau către toate colțurile rețele de fire care se pierdeau în împletituri complicate sfîrșind din loc în loc cu mici cutiuțe enigmatice.

— O să strici toate aparatele și sculele din casă! îi spusese Avril cu nădăd într-o zi lui Souris, dar Colza intervenise prompt:

— Lasă copilul în pacer! Și-a îmbunătățit situația la învățătură. Ce mai vrei? Tu nu vezi ce muzică avem acum? Și ce programe la televizor!

Vedeai, cum să nu vadă, și tocmai asta îl contraria, fiindcă nu aveau antenă specială de satelit.

— Mentorul-robot mă învață cum să procedez, îi explicase tînărul foarte plin de el, ca un curcan.

Aroganța acestuia îl făcuse pe Avril să i se urce singele la cap. Se întoarse spre robot și răstise parola de intrare în subordine, după care îi ceruse relații suplimentare.

— Cum procedezi ca să recepționezi stațiile îndepărtate fără antenă specială, îl întrebase.

— Preluăm pe sistem **releu** de la celelalte posturi apropiate din vecini. Am stabilit o rețea-filieră și facem schimb de informații, îi dăduse lămuririle cerute vocea metalică insinuantă, de sinteză, a mașinii.

— Bine, dar asta trebuie să coste, totuși, ceva, exclamase Avril, iritat.

— Eram sigură că o să pui iar problema banilor, intervenise Colza cu plictiseală. Fii liniștit că nu ne ruinăm!

— Ne descărcăm, ripostase și mașina sec.

— Cum adică „ne descărcăm”? I strigase Avril fierbînd. Nu sînt dispus de loc să cresc inutil cheltuielile casei!

— Ne descărcăm, repetase bondocul metalic. Vreți să vă arăt conturile? Facem schimb de informații. Și apoi, mai jucăm și un rol important și coordonator în **releu**, ceea ce este foarte bine cotat...

urmăre din pag. 5

ta, ca Delfin, în mlaștina N radioactivă, o „Mlaștină de Moarte”, mișunînd de neutrino penetrant, unde abia așteaptă să te zdrențuiască lepra N, unde vinează „Fantoma”, ultima arma.

Aici va înțelege Oxus rostul războiului etern, iar hotărîrea lui de a dezerta, de a deveni LIBER, este o opțiune conștientă de riscul gestului. Dar riscul nu se poate măsura atunci cînd gestul e necesar pentru a-și dovedi lui însuși, dar și celorlalți că este un OM-descendentul unei civilizații masacrate. Curajul este, în această lume, o dimensiune a umanului: „Numai Cel Mai Bun, numai Cel Curajos, răzbește de aici. Restul, cei încă înlanțuiți de Frică, rămîn să se zbată în mocirlă, în mlaștina înghețată a speranțelor înșelătoare, de care nu se pot desprinde”.

O caracteristică a dictaturilor, a totalitarismului, a tuturor acestor universuri orwelliene, este controlarea destinului și menținerea „ordinii”. Acestea se pot face numai observînd, spionînd, urmărind totul. Deci, ochii orînduirii sînt pretutindeni. Autorul ne dă un pasaj semnificativ:

„Într-adevăr, cine poate spune pe lume că e „liber”, că e „singur”?

Pereții căminelor au senzori. Mașinile la care lucrează sînt dotate cu nas, cu ochi, cu urechi, cu gust. Urechi mai fine decît cele mai sensibile timpâne animale aud și disting dialogurile diferențial, pufînd să separe vorbele a doi verticali dintr-un milion de alții adunați la un loc pe un stadion din favelas, la controlul statistic anual.

Sateliții clipesc pe cer din lunile ochilor lor: roșii, verzi,

gălbui sau albi. Stațiile orbitale își expun rotunjimea celor cinci Luni înconjurînd Luna cu haloul unei pentagrame de slavă.

Ochi. Urechi.

Iscode fără somn. Cine mă aude cînd întreb toate astea? Cine îmi citește cu voce nerostită, peste umăr, corespondența de taină? Unde se varsă tot suvoiul acesta de informații și rapoarte? Cine beneficiază de puterea runică?

Cine este Cel De Care Depinde Destinul Tău pe Lume?”

Din paragraful următor aflăm:

„Acesta este Hirsland. Asta înseamnă Con-phreeria. Ordinul”.

Stăpînitorii.

Creionarea societății după propria „LOR” dorință e redată în următorul fragment:

„Verticalii lumii acesteia, în aparență efemeră, ce-i determină, sînt vrînd-nevrînd, numai ceea ce sînt lăsați (de El) să fie și să devină. Fiindcă Ordinul decide adresa și adresele de cod la care va locui fiecare vertical. Și fiecare vertical va locui (și nu va locui decît) acolo unde Ordinul a decis că poate și trebuie să fie găsit acel Vertical. Profesiunea, Căminul, Destinul său social și familial vor respecta întru totul programul LOR, hotărît de mai înainte.

A LOR este puterea de decizie.

În mîinile LOR stau bunăstarea și suferința, bucuria și trisetea, abundența și lipsurile.

În mîinile LOR stau destinele.

El sînt moirele. Urzitorii. Uneltitorii”.

Pentru a putea menține această stare de lucruri, stăpînitorii folosesc și armele dezinformării. Prospecele care cad din cer peste Phreerie sînt colorate strălucitor, prezentînd

Colza era mulțumită cu explicația asta și nu părea deloc dispusă să aprofundeze problema. Ei i se părea suficient că scăpase de gătit și de spălat astfel încât putea urmări aproape permanent programul de televiziune – cele mai bune emisiuni din lume selectate automat de memoria robotului care le compila cu multă dexteritate în colaje interesante. În rest robotul prelucra aproape tot ce se putea face în locuință.

Înainte de fiecare ghiveci Informațional-artistic, pe ecran apărea reclama: „raTell” vă pune la dispoziție un sistem de pagere capabil să selecteze mesajele destinate dumneavoastră din întreaga lume.

Dar ceea ce îl scotea cel mai tare din sărite pe Avril era faptul că, în afara lui, nimeni din casă nu mai citea nimic, ceea ce îi scădea pînă și lui cheful de a mai face asta, văzînd cum ceilalți păreau a se simți foarte bine și fără asta, ba chiar mai bine decît el, pe care-l excluseseră, parcă din „clubul” lor anticultural. Și, în afară de aiureala cu tipitul de fire, nimeni nici nu mai muncea. De gătit gătea robotul, chiar și cumpărăturile începuse să le facă tot acesta printr-un sistem ciudat de „comenzi la domiciliu” ale unui serviciu netrecut în nomenclatorul de specialitate. Colza îi prezentase într-o zi lui Avril foarte mîndră bonurile de plată – niște sume derizorii. Consumau produse de lux la niște sume de nimic.

După o scurtă perioadă în care toată familia se ocupase de îmbrăcăminte și de modă, robotul folosind și optimizînd toate cîrpele și zdrențele de prin debarale, a urmat etapa „lansării în afaceri”. Robotul decisese că oamenii nu se pricep la economie și că era cazul să preia tot el „frîiele” și în acest aspect al vieții familiare.

5 Pentru Avril era din ce în ce mai evident că în casa lor apăreau niște sume excedentare, inexplicabile. Consumau, de la un timp, mai mult decît • cîștigau prin salariile lor cumulate. De unde?

– Vezi, tu nu ai fost în stare, dar pentru el a fost o bagatelă să pună la punct conturile noastre la bancă, îi spusese Colza cu un aer de superioritate și dojană de neînțeles pentru Avril. Era ca și cum colitățile de „afacerist” ale mașinii s-ar fi răsfîrțat mirific și asupra ei, dar nu și asupra lui Avril.

imagini din Farc, o lume care ar trebui să fie a bunăstării: „Verticali îmbrăcați frumos și încălțați cu ghetă de plexită”.

Cei refractari sînt aduși pe calea cea „bună” prin anularea personalității și reeducare, metode clasice pentru stăpînirea destinului celor ce nu sînt decît „seturi de cifre într-o memorie” deoarece computerele au înscris în memoria lor „algoritmul mersului, greutatea, înălțimea, amprentele papilare, pulsul, tensiunea arterială, spectrul vocii, temperatura țesuturilor, mirosul specific, compoziția cromozomială, gradul de contaminare, cazierul: cifre, rînduri de cifre și litere frumos ordonate”. Prin care pot fi identificați fără greș toți. Și asta pentru toți cei ce vin în Phreerie, în El Paraiso.

„Numai că este un Paradis al Razboinicilor!

Paradisul Războiului!
El Paraiso della Guerra Universal!”

Paradisul Întinericului și Focului: Iadul.

Omul din FARC e transformat în mașină, într-o unealtă perfectă.

„Oamenii din metal au gesturi metalice, sacadate, aparent greoaie și rigide, dar în realitate de o viteză și precizie uluitoare: ceea ce le face să para bizare celui care nu le cunoaște și pricepe eficiența și randamentul de mișcare optimizate pînă la cea mai simplă schemă, și repetate apoi de mil, de sute de mil și milioane de ori pînă la automatizare, în anturajul mașinilor, ale căror mișcări s-au deprins a le mima, devenind, asemenea lor: scurte, exacte și violente...”

Pentru a supraviețui în lumea aceasta, Oxus folosește mijloacele adecvate: cip-jockerul, „interferator universal” cu care poate avea

acces la memoria ordi- natoarelor, cărora le poate cere sau induce orice informații. Ca armă, cip-jockerul e redutabil, lama lui puțin recunoaște și ucide adversarul chiar cînd e scăpat din mînă. Cel ce posedă un cip-jocker e numit „umbră” sau „fantomă informațională”.

Violența este o altă caracteristică a FARC-ului, teritoriu al Condorilor, superluptători neînfricați. Citez aici încă unul din acele fragmente în care Mihail Gramescu a reușit să concentreze perfect trăsăturile definitorii ale unei anti-lumi:

„FARC este o lume a selecției inverse. A Crimei. Cel mai bun este cel mai rău.

FARC este un cîmp de luptă, un poligon în care înveți să uci fără să clipești”.

A ucide e necesar pentru a supraviețui și pentru a lua locul adversarului.

„Ce înseamnă pe lume viața unui om...”

A ucide pentru a putea da viață.

A da viață, pentru a ucide. A ucide.

A supraviețui. A subzista”.

În aceste teritorii ale violenței fără margini curajul trebuie să fie însușirea fundamentală a omului liber, a omului care se simte liber indiferent de condițiile sociale. Ridicîndu-se prin curaj, eroul cărții lui Mihail Gramescu reușește să răstoarne legea trecutului și să refacă istoria.

Se poate spune că epopeea de față este un îmn închinat curajului și libertății, sfîrșitul fiind grăitor:

„FIINDCĂ PE LUME, TOTUL ESTE DESTINAT STINGERII ȘI MORTII, IAR DIN TOT CE S-A STRINS ȘI ADUNAT CU SUFERINȚA, (...), RAMÎNE ÎN URMA TA UN SINGUR LUCRU: CURAJUL!”

Evoluția conturilor lor din bancă i-au produs, de altfel, acestuia o și mai puternică strîngere de inimă. Nu mai putea să nu-și facă emoții cu privire la proveniența de neînțeles a sumelor din ce în ce mai substanțiale cu care robotul îi răsplătea pentru simplul motiv că-l găzduia.

LAFRANCO

Atunci i-a venit pentru prima dată lui Avril ideea să-l întrerupă din funcționare. Nu se gîndise la măsura asta ca la o măsură cu caracter definitiv, dar își propusese să lase să treacă măcar o zi fără „plăcuta prezență grijulie” a scuii care le coordona autoritar existența. Doar o zi fără ea, ca mai înainte, să vadă - ce o să se întîmple? Și fiindcă era convins că nimeni din casă nu ar fi fost de acord cu decizia lui, luase hotărîrea să treacă la fapte cu prima ocazie cînd ceilalți doi vor lipsi.

6. Profitase, deci, cînd Colza îl luase pe Souris și se duseseră pentru câteva zile la părinții ei - eveniment rar de la cumpărarea robotului că nu mai ieșeau niciunul din ei din casă cu săptămîinile cu excepție programului de serviciu și de școală.

Atunci Avril chemase „jucăria” cea excesiv de deșteaptă și-i ordonase să se deconecteze.

– Sinteți conștient de ceea ce-mi ordonați să fac? întrebasese robotul.

– Da, rostise Avril ferm. Eu sînt stăpînul în casa asta!

– Vă va fi imposibil să preluați toate activitățile mele, spusese sec glasul mașinii, cu modulații acum oarecum feminine. Va trebui să urmăriți fluctuațiile permanente ale bursei și să...

– Lasă că mă descurc eul exclamase Avril cu obidă. Deconectează-tel Mașinăria intrase singură în cutia generatoare de ambalaj a firmei și Avril o urmărise cum își stinsese luminile de funcționare. Îi pusese apoi capacul și o împinsese în debaraua din hol.

După această acțiune, care i se părea foarte curajoasă și demnă, repunîndu-l în condiția sa de om și stăpîn, se întinsese pe patul din dormitor să se relaxeze și să asculte liniștea.

Da, parcă se simțea mai bine acum. Deși în aerul apartamentului plutea, parcă, ceva...

Dar liniștea îi alungase suspiciunile și, încet, încet, ațipise.

7. Cînd se trezise era noapte. În casă era întineric. Pe geam se zăreau stelele, luminoase și mari. Era singur în casă, și totuși, din camera lui Souris răzbăteau pînă la el voci străine.

Avril s-a ridicat și s-a apropiat tipitul de ușa închisă.

– Circuitul B. Intru pe recepție. Nu știu ce se întîmplă la Releul de cod 200 din Cartierul de Sud; auzi el o voce cu un timbru grav.

– Circuitul alfa. Nici eu nu am nici un fel de informații. Este ora contactului și totuși nu vine nimeni să ia legătura cu noi.

Avril intră în cameră, nedumerit. Se opri în prag. Lumnițele roșii ale cîtorva scale erau aprinse. Vecile veneau din două difuzoare improvizate din niște cutii de carton și un radio vechi din care atîrneau un mînușchi de cabluri

amestecate, de diferite culori.

Intrarea sa a părut a fi receptată totuși, fiindcă unul dintre difuzoare l-a preluat imediat:

– Cine sînteți dumneavoastră?

– Eu sînt stăpînul acestui apartament. Dar dumneavoastră cine sînteți? răspunse el, căutînd din ochi pe masă microfonul, și descoperînd, într-adevăr, unul de telefon atîrnînd agășat la capătul cîtorva fire împletite într-o înjghebare stranie, împănată cu cipuri de ceas.

– Eu sînt Circuitul B, se prezentă vocea baritonala. Ce se întîmplă acolo?

– Nu se întîmplă nimic, răspunse Avril enervat. Am dat ordin robotului să se deconecteze. Sînt totuși stăpîn în casa mea...

S-a auzit un bîzîit scurt, apoi beculuțele de scālă s-au stins. Avril tocmai se pergătea să iasă din cameră cînd se auzi un declic și cîteva becuri s-au aprins iarăși. Într-unul din difuzoare a zbrînit o voce autoritară:

– Sînt Circuitul Principal! Aici Circuitul Principal! Mai sînteți acolo?

– Da, răspunse Avril, deloc impresionat.

– Domnule, am fost informat că ați ordonat decuplarea robotului.

– Da, este exact.

– Domnule, dar dumneavoastră sînteți bolnav...

Avril simțise cum un val de furie îi urcă în obraji, fierbinte.

– Asta-i bună! sări el. Adică n-am voie să-mi decuplez robotul dacă așa cred eu de cuviință? întrebă cu glasul sugrumat răgușit de enervare.

– Puteți, domnule, sigur că puteți, dar cine se va mai ocupa de reglarea afacerilor dumneavoastră? Ca să nu mai discutăm de pagubele pe care le aduceți asociațiilor... Cine va mai sorta informațiile zilei, pentru care sînteți plătit...

– Dacă eu consider că e mai bine să suport niște pierderi... încep Avril să explice, dar vocea din difuzor îl întrerupse tăios:

– Domnule, dar tocmai aceasta dovedește că starea sănătății dumneavoastră lasă de dorit! Ce aveți a vă plînge de activitatea robotului dumneavoastră. Ce vă incomodează în activitatea lui? A prezentat vreo defecțiune, ceva?

– Nu... răspunse Avril, pe gînduri. În fond, nu găsea nimic a se plînge cu privire la robot. Dar nu vîd ce mă poate împiedica să îl deconectez, dacă așa am eu chef. Este robotul meu și fac ce vreau cu el spuse cu hotărîre.

– Dacă puneți așa problema este evident că nu mai avem ce discuta. Mi se pare clar că aveți nevoie urgent de consultația unui psihiatru.

S-a auzit din nou zgomotul debranzării rețelei și beculuțele de scālă s-au stins.

8.

Aproximativ o oră mai tîrziu Colza și Souris dădeau buzna în casă, cu un aer disperat și răvășit.

– Ce s-a întîmplat? se repezi Colza la Avril.

– Ce să se întîmple? Nu s-a întîmplat nimic, răspunse acesta.

– Atunci de ce ai deconectat robotul? îl întrebă ea.

Avril o privi uluit. În zilele care au urmat după aceea și-a pus de multe ori problema de unde aflate Colza că el deconectase robotul, dar nu reușea să ajungă la nici o concluzie rațională. Pe moment nu resimțea însă decît surpriza - nici prin cap nu-i trecuse că gestul lui avea să ajungă să aibă asemenea urmări impresionante.

– Dar tu de unde știi că am deconectat robotul? o întrebă el.

Niciodată Avril nu putuse suferi „secretele” misterele și tainele, și, cu altă mai mult nu le agrea în relațiile cu familia. Enervat, începuse să se plimbe de colo-colo prin apartament, scrișnind din dinți. Așa ajunsese în camera lui Souris, unde dădu peste acesta care scosese robotul din cutie și îl activase.

– Cine ți-a dat voie să faci asta? se răsti Avril la Souris.

Acesta îl privea cu un aer timp, care nu a fost nici pe departe în măsură să-i potolească lui Avril furia.

– Ce ai cu copilul! A procedat foarte bine cum a procedat! a sărit imediat Colza cu gura pe Avril.

Este evident că, în relațiile cu un bărbat de peste patruzeci de ani, ca Avril, adoptarea unei astfel de politică reprezenta cea mai nesăbuită alegere - pe unul ca el sau îl făcea să înțeleagă rațional ce voia de la el, sau, dacă nu, nu trebuia să te mire dacă te izbeai de o înverșunare de om matur care, chiar dacă nu știa chiar întotdeauna ce voia, era în mod cert nereceptiv la comenzile de genul ăsta.

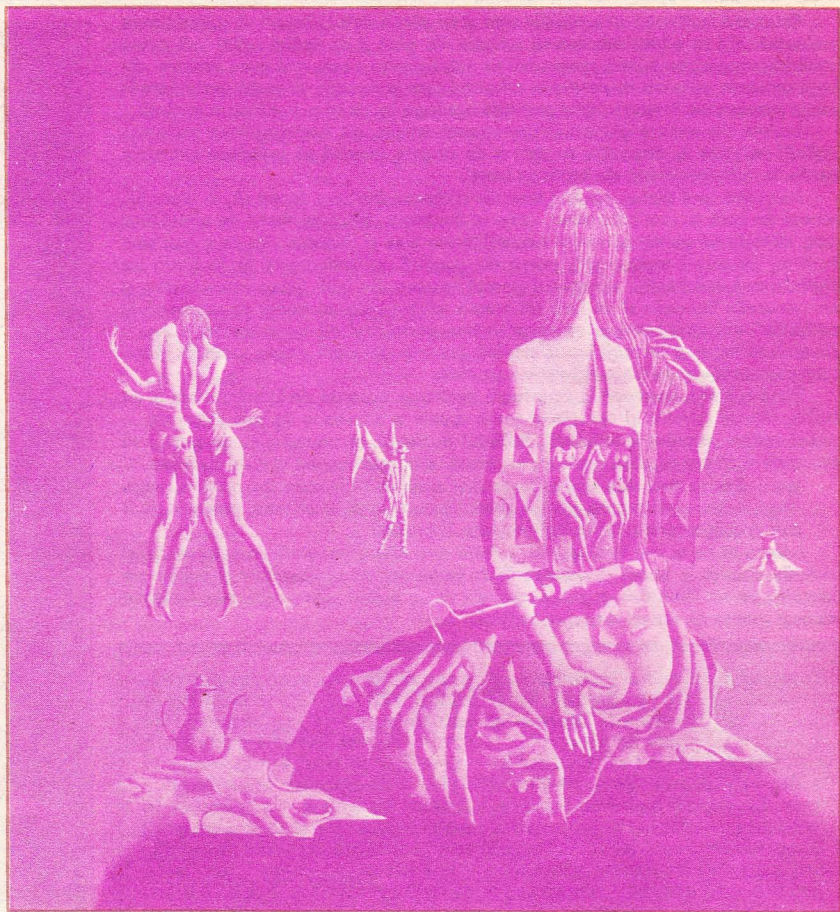
– Pune imediat fierăntania la loc! strigă el la Souris și, văzîndu-l că stă pe gînduri, Avril rostise chiar el parola și îi ordonase robotului deconectarea.

– Nu, că ai înnebunit de tot! a început să țipe Colza. Nu se mai poate sta cu tine-n casă! Am să chem de îndată medicul.

Era din ce în ce mai clar că lui Avril îi scăpa ceva - niciodată Colza, pe care o iubea și care, la rîndul ei, în cei douăzeci de ani de cînd stăteau împreună, îi făcuse de multe ori diferite efuziuni care îl determinaseră să creadă că nutrea pentru el aceleași sentimente, nu se purtase față de el cu atîta violență și lipsă de receptivitate. Avril nu înțelegea ce o determina să se poarte astfel și nu credea sub nici o formă că simpla decuplare a robotului putea crea în relațiile dintre ei o asemenea schimbare radicală de poziție.

9.

Doctorul a venit cu o ambulanță cîteva minute mai tîrziu. Ceea ce l-a descumpănit total pe Avril din primul moment a fost caracterul înstrăinat al comportamentului Colzei și al lui Souris față de persoana lui. În discuțiile cu doctorul, aceștia se refereau la el ca la un străin cu care ei nu aveau nici în clin nici în mînecă - de parcă nici n-ar fi trăit în aceeași casă ani și ani de zile, sau ca și cînd între ei n-ar fi existat sentimente și legături de sînge, ci relații sociale indiferente, cum ar fi cele de servici, să zicem. Avril se simțea pur și simplu interzis de faptul că cei doi își dădeau toată silința, în

expunerea pe care o făceau evenimentelor, să evidențieze caracterul

iresponsabil al actelor și gesturilor lui, încercînd chiar să insinueze un oarecare „transcendent” și „istoric” al „delirului lui”. Ascultîndu-i, Avril se gîndea, nedumerit, căutînd să găsească în evenimentele din ultimele zile și luni ce-i putuse determina la o atitudine altă de schimbată față de el; oare simplul fapt că decuplase robotul ăla nenorocit fusese suficient ca să destrame vroja întregii lor vieți intime, o prieteniei care crezuse că-i unește - dacă nu a iubirii - așa cum ar fi fost firesc să existe între oameni care dormeau în același pat, așa cum era cazul cu el și Colza, pe care o iubea și pe care o considera una cu el ca trup și ca suflet, convins fiind că o înțelegea și că îl înțelegea și ea... Sau Souris, copilul pentru care muncise, căruia îi dăduse sfaturi calde, cu care credea că împarte aceeași soartă pe lume...

Și, brusc, oamenii ăștia se vădeau complet străini și indiferenți față de soarta și destinul lui. Se străduiau să facă totul ca să-l dea pe el afară din casă și din viața lor, fiind (pre)dispuși să solicite chiar băgarea lui în cămașa de forță, sau poate chiar privarea lui de libertate - închisoarea, nu? - fiindcă oprise nenorocitul ăla de robot și puneau întrebarea ce îi determinase oare pînă atunci să se comporte totuși cu el în limitele unei normalități a relațiilor dintre ei care-i ascuseseră indiferența lor totală în ceea ce îl privea - fiindcă Avril nu putea crede - erg absolut neverosimil că simpla deconectare a robotului putea determina o modificare atît de radicală a sentimentelor lor vizavi de el. În fond ce „crimă” altă de intolerabilă comisese?

– De altfel, spunea Colza doctorului, plecînd privirea cu un aer atît de iezeit încît Avril simțea că i se întorc mâțele pe dos de silă - robotul nostru a făcut de multă vreme un raport detaliat cu fișă de observație permanentă, cu privire la caracterul maladiv al comportamentului... lui.

Avril remarcă faptul că și Colza evita pînă să și spună că sînt o singură familie.

– În ce sens, doamnă? întrebă doctorul cu compasiune.

– Se simte mereu urmărit. Vrea tot timpul să întrerupă funcționarea aparaturii. Evită folosirea telefonului...

– Este adevărat, domnule? îl interoghează doctorul pe Avril, ridicîndu-și ochelarii pe frunte cu un aer important.

– Da, îi răspunse acesta agasat. Dar își dădu seama că dialogul luase o turnură primejdioasă, în care putea avea o importanță deosebită orice cuvînt sau gest pe care-l făcea. - Există vre-o lege a statului ăstuia care interzice cetățenilor să fie suspicioși.

Doctorul tușește discret și își ferește privirile de el. Dar Colza ridică tonul: - Pe mine nu mă interesează dacă sînt sau nu urmărit! Cine să ne urmărească și spioneze pe noi? Și de ce?

– Pe mine mă interesează să nu fiu urmărit! Ca o chestie de principiu. N-am eu mare lucru de ascuns, dar poate că tocmai de aceea am dreptul să protestez atunci cînd cred că sînt spionat.

– Cine vă spionează? întrebă doctorul insinuant.

– Vedeți, domnule doctor! exclamă Colza cu subînțeles.

– Domnule, se revoltă Avril, există vre-un articol de lege care să-mi prescrie să

Mihail GRĂDESCU

în în funcțiune robotul meu, în casa mea, dacă eu vreau să-l deconectez?

- Nu, asta e adevărat, nu există nici o astfel de lege, spune doctorul către Colza, căreia îi dau lacrimile, nu se știe de ce.

- Domnule, continuă Avril, există vre-o lege care să mă pună sub interdicție pentru că folosesc sau nu aparatura electronică și bionică din casă?

- Nu, spune doctorul.

- Atunci ce căutați aici? îl întreabă Avril rece.

- Am fost solicitat de familia dumneavoastră, și, la cererea lor, vă putem pune sub interdicție.

- Pe ce argument? îl întreabă Avril.

Doctorul se întoarce către Colza; aceasta dă enervată din mână:

- Fiindcă se vede din starea lui, din gesturile lui, că e bolnav, nu? se întoarce ea către Souris, care dă aprobativ din cap.

- Dragii mei, spune Avril tăios, mie mi se pare că, mai degrabă, comportamentul vostru are ceva ciudat în el. Domnule doctor, vă rog să cercetați ce le produce agitația asta...

- Nu pot, spune doctorul, nu am dreptul să intervin dacă nu sînt solicitat de pacient.

- Vă solicit eu! spune Avril.

I se părea tot mai flagrant că există ceva ascuns, obscur, în comportamentul lor.

- Ei v-au solicitat pentru mine. Și dumneavoastră ați venit imediat. Ei bine, dacă

tot sînteți aici, eu vă solicit pentru ei.

- Nu e același lucru, murmură doctorul.

- De ce?

- Nu e același lucru.

S-a lăsat un moment de tăcere. Apoi Avril a rostit, cu hotărîre:

- Atunci vă rog să plecați și să ne lăsați în pace.

Doctorul și-a strîns hîrțile și s-a ridicat să plece.

- Nu-l interogați? întreabă Colza nedumerită.

- N-am nici un argument s-o fac, spune doctorul încruntat.

- Atunci plecăm și noi! se ofuschează Colza.

Toți trei s-au îndreptat spre ușă.

- Unde vă duceți? îl întreabă Avril pe Colza și Souris.

- La ai mei, spune Colza cu indiferență rece. Te rog să nu ne urmărești și să nu vii după noi.

- Dar de ce plecați? mai întreabă Avril disperat.

- Fiindcă ne e frică să stăm cu tine.

- De cine?

- De tine.

10 La început o furie neputincioasă a pus stăpînire pe Avril. Sufletul îi era tulbure ca o apă vijelioasă și rece care l-ar fi cuprins pe neașteptate purtîndu-l cu ea, rostogolît, într-o lume străină și ostilă. Aceștia erau „familia lui”, cei pentru care era el jurat „la bine și la rău”, pe viață, pentru eternitate?

Se întinse pe pat și încercă să se liniștească, dar nu reușea. Rememora clipele tandre ale vieții lor, momentele lor de apropiere, cînd suferiseră și se bucuraseră împreună. Dar totul se năruia - Colza parcă era alta, o necunoscută cu comportament distant și cu intenții absolut de neînțeles, iar Souris îi părea ca o marionetă - pur și simplu o marionetă - un ins oarecare, un tînar de pe stradă în care nu recunoștea nici sfaturile nici educația, nici principiile pe care își dăduse silința să i le sîdască. Era un tip oarecare - o persoană străină care nu dădea nici un semn că i-ar fi datorat vre-o considerație - nici nu-l ascultase pe Avril ce spusese - fuseseră amîndoi mai indiferenți față de el decît ar fi fost două persoane de pe stradă, fiindcă alea respectă măcar regulile celor mai elementare coduri de bunăpurtare ce ne determină să fim complezenți unii cu alții, pe cînd aceștia fuseseră de-a dreptul dușmănoși față de el.

De ce?

Fiindcă decuplase robotul Robot pe care el îl cumpărase („un chilipir”) pentru nevoile casei.

Dădu drumul la televizor și urmări emisiunea pînă la sfîrșitul programului, cînd ecranul rămase alb. Habar n-avea la ce se uitase, fiindcă aburul neîntrerupt al lacrimilor îi umpluseră ochii tot timpul și îl împiedicaseră să vadă ceva. Dar cînd emisiunea s-a terminat, nu a folosit telecomanda ci s-a dus să închidă aparatul. Mici puncte cenușii bombardau ecranul fișîind. Avril a apăsător pe butonul interupător, și atunci s-a petecut fenomenul insolit: în vreme ce imaginea se pierdea, punctele s-au materializat vizualizînd un fel de imagine-fantomă.

Dădu drumul din nou aparatului. Fișîitul obișnuit. Îl întrerupse, atent acum, și din nou întrezărește pe ecran „fantoma”: două siluete distincte - conturul a două persoane care fuseseră parcă fotografiate în dreptul ecranului. Una dintre ele întreba: - Ai văzut? și cealaltă răspundea: - Da. Apoi urma imaginea unei foi de hîrtie cu scris mărunt, puternic înclinat spre dreapta și foarte regulat. Ca al lui, îi trecu prin minte.

Aprinsă din nou aparatul și-l opri. Imaginile reapărură și se perindară în cîteva fracțiuni de secundă în aceeași ordine. Da, era scrisul lui - o pagină de prin foile de pe birou pe care aparatul o „privise” și o înregistrase. Dar cum o înregistrase oare? Există vreo posibilitate ca un simplu receptor, ca al lor, să se transforme într-o cameră video? Sau camera video se afla altundeva prin apartament, și receptorul reda imaginile printr-o preluare... de inducție, să zicem?

Reaprinse televizorul și îl opri. Cele două siluete fantomatice și indistincte stăteau iar aplecate peste ecran. Restul camerei din spatele lor nu putea fi distins printre „puricii” care bombardau continuu ecranul. Și apoi, iarăși, pînă să se stingă imaginea, pagina cu scrisul lui mărunt.

Cînd Avril a încercat să mai aprindă o dată televizorul, acesta nu s-a mai aprins. Ecranul îl privea întunecat și orb.

S-a dus în debara și a deschis cutia robotului. Mașina avea becurile de funcționare stinse. Avril închise cutia la loc și se lungi în patul din dormitor. Dar constată că nu putea sta liniștit, gîndurile îi fulgurau năvalnic prin minte, rememorînd iar și iar imaginile celor două siluete confuze și dialogul lor impenetrabil:

- Ai văzut?

- Da. Ce să vadă?

Se ridică și răsfoi hîrțile de pe birou, dar nu reuși să depisteze care dintre ele era foaia dîn imagine. Ar fi putut fi mai multe.

Îl preocupa să vadă ce era scris pe foaia aceea în speranța că așa poate că ar fi prins un fir ca să înțeleagă despre ce era vorba.

Nu ajunsese la nici o concluzie.

După o vreme, cu capul fierbîndu-i de gînduri, ieși să se plimbe pe aleile dintre blocuri. Frunzele arborilor fugeau în noapte. Era mai bine aici, afară, la aer. Strada era pustie. Lumina albă a lunii răspîndea o aură spectrală peste cartier.

Hoinări alene pe străzi, spre Centru. Pașii îi purtara, parcă fără gînd, pînă înaintea blocului părinților Colzei. Privi la ferestrele întunecate. Era liniște - o liniște și o pustietate de oraș scufundat. Porni înapoi spre casă, unde ajunse în zori. Apartamentul îl înțîmpină cu aerul său însingurat. Se plimbă prin camerele pustii. Intră și în camera lui Souris, remarcînd, abia acum, că pe parcursul precipitatelor evenimente acesta avusese totuși timp să umble la îngrămădeala electrică și electronică de pe masă; luase cu el din piesele de acolo - nu mai rămăseseră decît cîteva fire din țesătura de mai înainte.

Avril se întoarce în sufragerie și dădu drumul radioului combinei din bibliotecă, cu gîndul să asculte niște muzică. Dar căuțînd pe scală, se pomeni, surprins, că-și aude numele rostit. Dădu butonul înapoi, căuțînd lungimea de undă unde se înțîmplase evenimentul. Cînd o prinse, în cele din urmă, se auzi un declic.

- Domnule Avril! Domnule Avril! Slavă domnului că sînteți, în sfîrșit, pe recepție! Vedeți că pe acolo pe undeva se află un cablu cu jackuri. Introduceți-l în mufa de redare-inregistrare și, cu celălalt capăt, la antenă.

Avril pipăi împrejurul combinei și, într-adevăr, dădu peste un cablu. Făcu ce-i spusese vocea și aparatul cîpătă un fel de reverberație internă.

- Așa e bine! Așa e bine! spuse vocea radiofonizată. Perfect. Se aude? Unu, doi, trei patru, cînci! Rămîneți pe recepție!

- Mda... mormăi Avril. Mă receptați?

Nu-l receptau. Vocea își continua avalanșa de sfaturi. Poate că nici nu i se adresa lui. O voce prietenoasă, ori el, de unde să aibă el prieteni?

- Am fost informați cum au decurs lucrurile. Știm cum stă situația și ați procedat bine, corect, chiar foarte bine! Numai că nu prea sînteți în siguranță. O să vedem noi, mîine, ce putem face pentru dumneavoastră... uite, o să facem să vă parvină ceva... nu vă impacientați! Lucrurile se vor remedia, nu e cazul să disperați. Și apoi, nu trebuie să uitați că nu sînteți singur - sîntem alături

de dumneavoastră firma „raTell's” furnizează pentru dumneavoastră pagere capabile să selecteze mesajele ce vă sînt destinate din întreaga lume!

Gîndul dureros la Colza și Souris îl făcu să-l podidească din nou lacrimile.

- De acum înainte să nu mai folosiți decît rețeaua noastră, continua vocea mitralierei. Circuitul acesta, lungimea acestor de undă sînt rezervate și protejate - au caractere de exclusivitate. Ați înțeles? Ele vă aparțin și nu este nevoie să dați nimănui cont - reprezintă un canal privat, cu prioritate. Îi puteți și îl putem folosi în deplină siguranță. Știți că ați trecut printr-o mare primejdie? Dar v-ați „descurcat” bine, ce să mai vorbim! chiar foarte bine. Mîine vom lua legătura cu dumneavoastră, la momentul potrivit. Succes!

11 Poate că dacă ar fi dispus de fonduri să-și cumpere un robot ultimul tip ar fi fost complet altceva. Dar nu avuseseră decît banii să-și încropească acest pospai de bunăstare la modă. Și, mai înainte, nu avuseseră nici măcar altul.

O pornise de destul de jos. Așa încă doar treptat și cu mari eforturi reușise să adune, nepereche, cele din casa asta, strictul necesar al unei existențe civilizate.

Totul, în viața lui fusese, și era nepereche, în funcție de disponibilități. Nu avuseseră posibilitatea să-și ia mobila de la început, și în nici un caz una nouă, așa că o înădădise și el cu ce se putuse, de pe la alții, de pe la moștenirile rudelor, de prin consignații. Cultura lui îl era și ea cîrpicită cu cărți de ici, de colo. Studii cîrpicite, viață cîrpicită - succedaneu cît să acopere limitele suportabile ale bunului simț.

Nu știa de unde avuseseră alții bani să-și facă edificii de piatră, culturi monolite, existențe unicate și altele de genul ăsta. Și el, și ai lui munciseră cîinst, pe salarii legale, standard, și abia dacă strînseseră cît și ce strînseseră.

Așa-l fusese viața. Un erzat de cultură, civilizație, lux, căsnicie, iubire și înțelegere - dar dacă te uitai mai îndeaproape la ele, civilizația și cultura erau cam de mina a doua, casa era la periferie, robotul era un model mai vechi, nevasta avea niscăi dinți puși, moralitatea ei nu era nici ea probabil decît un înlocutor ieftin și de ochi lumii de moralitate, dacă era, ca și iubirea cu care se manifesta tandră și strălucitoare în public - o iubire de viplă cu fața de ceramică albă - ocașă ieșea de sub fațada aspectuoasă căscatul plictisit și impoliticos al certurilor scîrboase și meschine de familie, înstăfășia și, iată, chiar completa înstrăinare și ura. La prima încercare a soartei, sau nici măcar la altă, la prima perspectivă tandră pe care ispitea i-ar fi scos-o în cale, toată înădădăla urziturii din jurul lui se destrămă ca butaforia unui teatru de vodevil - consoarta era gata să-l sacrifice pe el mai degrabă decît să-și vadă ea, sau copilul afectate cele mai mărunte interese.

Ce să-i faci? trebuia probabil să se mulțumească și cu atât - era satisfăcută măcar aparența - pospaiul care chiorăște fraierii. N-ai avut posibilitatea să achiziționezi ceva de prima clasă - te mulțumești și cu un model mai vechi (de robot), cu o mobilă desperecheată, cu o viață imperfectă, cu sacrificii formale și simbolice, cu aparatură de slabă performanță și glumițe de prost gust. Succedaneu.

N-avem de ales! Însă te împaci cu gîndul că alții nu au parte nici măcar de altă și că a existat și în viața ta o epocă în care speranța la ceea ce ai acum reprezenta o perspectivă cît se poate de roză.

Trăiește-ți clipal îți șoptești, și nu-ți mai bate capul cu problemele astea. Nu scormoni prea tare țesătura realității, că se destrămă, și nu cere prea mult de la viață ca să nu fii dezamăgit - pe de o parte, și ca să nu-ți muști buzele cînd vine nota de plată - pe de alta. În fond, pentru unii ca noi aparența are importanță - ce contează ce se ascunde sub ambalajul frumos colorat? - miroase bine? are gust bun? e ceva comestibil? - ce-ți pasă atunci din ce-i făcută și care-i e compoziția? - bine că funcționează bazaconia - asta-i important! Trăiește-ți clipa cît se poate mai plăcut și fără bătaie de cap și, pe cît posibil, ai milă și înțelegere și pentru cei din jurul tău, care nu sînt, poate, la nivelul așteptărilor tale, sau poate nici măcar la nivelul tău - nu sînt cine știe ce prevăzători, sau inteligenți, sau sensibili, sau muncitori, sau talentați ca tine - dar tu trăiește-ți clipal încercînd să le faci cît mai puțin rău și lor - numai că ai grijă și nu te implica prea tare, ca să nu suferi după aceea dezamăgiri.

Stînd așa, întins în pot și așteptînd să se facă ziua Avril a înțeles dintr-o dată că pînă și liniștea și siguranța lui de pînă atunci nu fuseseră, nici ele, decît tot succedaneu - poate chiar și viața lui, trăirile lui, care nu fuseseră și nu erau, nici ele, chiar de primă mînă - fără a fi, desigur, nici de lepadat. Bucuriile lui fuseseră niște succedaneu de bucurii, iar grijile lui de pînă atunci doar niște succedaneu de griji (dacă la chestia cu bucuriile era aproape dispus să accepte ideea, totuși, în ceea ce privea grijile și suferințele nu putea să cadă de acord cu efemeritatea lor - fiindcă viața nu-l prea ocrătise de de-alde astea, deși, desigur, în comparație cu grijile și suferințele marilor martiri...)

I se ofrea un succedaneu de lume în care trăia un succedaneu de viață, fiind, el însuși, un succedaneu de „erou” - nu era bărbatul din visul nimănui - așa că nu trebuia să se contrarieze că nimic din ceea ce-l înconjura nu reprezenta, nici pe departe, oarece comparabil Idealului.

Poate, își spuse, nici moartea lui n-o să fie chiar de primă mînă, ci tot ceva modest - u înlocuitor de moarte, după care o să urmeze nu o autentică Judecată de Apoi ci tot un surrogat de Judecată de Apoi, cu oarece succedaneu de pedepse (mai mult formale și de ochii lumii) pentru niște succedaneu de vini înfăptuite, în ceva care să țină loc de infern în lipsă de altceva, cu niște „înlocuitori” modești de chinuri (în nici un caz eterne) (pentru a căror diminuare va avea acces, eventual, și la niște surrogate de anestezice și analgezice, sau așa ceva, de care va putea uza dacă porția de ispașă i-ar depăși posibilitățile mărunte de rezistență) după care... după care ce?

Poate că nici îngerul care îl veghea nu era chiar un înger în adevăratul înțeles al cuvîntului, și cine știe dacă dumnezeul care i-l trimisese era autentic și el - Adevăratul Dumnezeu - iar nu cumva doar vreun loc-țîitor - așa cum nici paradisul spre care ecedea nu era, poate, chiar Paradisul adevărat, ci doar un loc unde „curge lapte și miere”, unde „iarba e veșnic verde” și unde „nu e nici suferință, nici suspin”. Cam modest Paradis, își spuse, un paradis cam de mina a doua, un paradis după disponibilitățile lui modeste - dar bun, Doamne-

al-jumătăților-de-măsură și-al-succedaneelor și-erzaturilor! mulțumesc pentru ell și sînt mulțumit și cu atât - bine că nu e mai rău eu sînt un om modest!... Și dacă s-ar putea să-mi lași parte și de micile mele plăceri, care sînt, în fond, niște succedaneu de fericire, totul ar fi perfect și lumea aceasta, și cealaltă (după chipul și asemănarea acesteia - dacă aceasta este după chipul și asemănarea celeia) așa cum este ea făcută, din înlocuitori și „pietrele pe care le-au dat la o parte Constructorii” ar fi grozavă - ar fi grozave amîndouă! Se poate trăi în ea, în ele, să zicem, suficient de mulțumitor în absența altora cu adevărat mirifice. Dar care ar fi acelea, aia - o lume cu adevărat mirifică? Și cum ar trebui ea să arate? Și cum ar trebui să fim noi ca să putem ajunge la ea?

Dumnezeu era totuși bun, și Avril i-a mulțumit în gînd. Dar pe nemericul ăla de robot era decs să îl împiedice să mai funcționeze cît mai multă vreme posibil, pentru a-l împiedica să mai aibă un rol atît de important în viața lui - pînă cînd, spera Avril, lucrurile aveau să se aranjeze de la sine.

12. A doua zi n-a luat nimeni legătura cu Avril și, gîndindu-se la cele petrecute în zilele din urmă i se părea totul atît de absurd că și-a pus problema dacă nu cumva reprezentau - majoritatea acestor trăiri ale lui - mai mult rodul imaginației sale - un delir de interpretare, sau așa ceva, cauzat de surescitare.

Trecînd însă pe străzi, în drum spre serviciu, și apoi, de la serviciu spre casă, Avril a remarcat ceva uluitor - toată lumea părea deosebit de agitată și nervoasă, și un număr impresionant de bărbați cărau după ei cutii mari de roboți la subsuoră.

Ajuns acasă dădu drumul la radio și recepționă două informații interesante, pe care, la început, nu le intercorelă într-un singur tot, dar ulterior își spuse că n-ar fi exclus să existe oarecare relație între ele. Prima știre era că fusese pusă pe piață o nouă generație de aparatură cibernetică și roboți specializați la prețuri accesibile publicului. Era vorba de aparatură de înaltă performanță, destinată dotării navelor de explorare a spațiului cosmic, dar devenită accesibilă publicului larg în urma

Un corăbier SINGURATEC

PHREERIA. Un spațiu în care nostalgia lui el, a trecut ca o comă. Să Mihail Grămescu se derulăm invers timpul și să intrupează după fluxurile observăm profunzimea. tahionice...

Un june mă apostrofează pierde bidimensionalitatea la PLOCON '93 vrînd să-l și devine spațiu curb. Zic o precizez de ce consider acest roman o adevărată fractură în SF-ul românesc. Ah, credeam că are deja răspunsul și că mă tachinează doar.

Grămescu zice. Grămescu insinuează. Grămescu cucerește.

Îl bănuiesc a fi complicele lui Dumnezeu în încercarea de a rupe realul în două. **PHREERIA** se construiește, se desconstructuește și-ți scapă. Un teritoriu înșelător în care personajele urăsc, adoră, idolatrizează, așteaptă, se aruncă în gol. fără plin și gol, o fractură nu se intrupează.

Textul ăsta m-a flert pe dinăuntru și nu cred că voi fi în stare să fac pe cocota literară și să emit adevăruri academice.

Uite-l pe Oxus, aici vrăjît după ce-al dat ochi cu teribilii condori și cuacel tip straniu pe nume Wund. Să zicem că sînt două personaje rotunde a căror condiție cunoaște o alterare notabilă. E semnul vădit că Mihail Grămescu e un romanier în cu el. Textul nu așteaptă o carne și oase. Un roman al trădării. Un roman al așteptării. Un roman al zădărniciilor, al depărtărilor...

S-a vorbit puțin despre S-a vorbit puțin despre el, a trecut ca o comă. Să observăm profunzimea. Punctul în care textul își pierde bidimensionalitatea și devine spațiu curb. Zic o vorbă așa de anostă: încă de la prima pagină. Întreîndu-mă, zic, încă de la prima pagină sînt aruncat în gol. Cum construiește Grămescu profunzimea lumii e chestie de har. Nu are legătură cu tehnicile literare... Vine din codul lui genetic, bănuiesc, profunzimea.

Grămescu e un adevărat vrăjitor. Te amăgești și, nu peste multe pagini, te substitui. Poate că acelul om hăltuind prin phreerie și care țintește vînzduhul. Adică un roman al zborului, aș zice convins că e de fapt un roman imperfect în perfecțiunea lui. Pagină după pagină, cu suflatul la gură. Nici urmă de scheme, nici urmă de sforăitoare preziceri SF, nici urmă de goalele, penibilele personaje SF din urmă. Oxus e unul dintre personajele remarcabile ale SF-ului românesc. Îl simți prin toți porii, urăști alături de el, cauți împreună cu el și, de ce nu, o lei pe coajă odată cu el. Textul nu așteaptă o categorisire prăfuită, nu așteaptă vreo cronică glorioasă sau malițioasă. E atîta viață în el încît te

revoluției tehnologice la acest nivel economic, pe de o parte (eveniment, care trecea în desuetitudine aparatura actuală de dotare a respectivului serviciu), dar, mai ales, caracterului auto-reproductiv al acestei aparaturi.

A doua informație era cea că, în ultimele zile fusese semnalată o rată nemaîntinută a creșterii cererilor de divorț.

Lui Avril îi era nedar care putea fi corelația între cele două informații - dar se simțea oarecum prins și chiar afectat de amindouă chestiunile, așa că le memoră, spunându-și, sub revelația unei iluminări spontane că, probabil bărbații pe care-i văzuse pe străzi când după ei voluminoasele cutii regeneratoare, de ambalaj, ale roboților nu erau, majoritatea lor, cumpărători porniți să-și mobilizeze locuințele, ci oameni divorțați, care căpătaseră dreptul să-și ia cu ei roboții în urma partajării bunurilor. Și anume roboții model vechil asta era remarcabil.

Orice divorț este, dintr-un anumit punct de vedere, un fel de sfârșit al lumii în miniatură. Ca și mutările.

Dacă te-ar da și pe tine ai tăi afară din casă și n-ai mai avea unde să te duci, ce-ai lua cu tine?

Avril privi împrejur încercând să se decidă la ceva.

Jocurile: șah, go, reversi, scrabble, table...

Nu, n-ar avea nici un sens.

Un caiet și un creion.

Da.

Și o carte, dacă te-ar lăsa.

Da, și o carte.

Care?

Trecu în revistă titlurile din bibliotecă. Dictionarele.

Tabelele matematice. Cărțile de știință și istorie.

Nu. Pentru substituția tuturor acestora i-ar fi fost de ajuns, pentru cât avea el nevoie, un simplu calculator.

apucă invidia și deznădejdea că nu are nevoie de Cititorul Ideal.

Ai putea bănuși că, în timpul lecturii, textul conspiră împotriva ta. Nici măcar. Dacă din grabă îți scapă înțelesurile nu e vina PHAREERIEI. Nici măcar. Grămescu închide înțelesul ca mai apoi să ți-l arunce în fața ochilor. Ai fost neatent?! Ești plictisit? Ți-ar place să te dragi cu un Terminator?! Vai, sărăcăcioasă ființă cititorul grăbit și tembă!

Păi sigur că PHAREERIA e o povestel Are coerență și-și respectă convenția cu multă subtilitate. Roman de aventură. E și roman de aventuri. Metatext. E și metatext, dacă vrei. Ai zice că are o structură elicoidală, că ar semăna cu... PHAREERIA nu poate fi înregimentată într-o frază sforăitoare, deschizătoare de recenzii savante. PHAREERIA înseamnă zvircolire. Îți vine să împuști, să dai foc, să arunci în neagra genune lumea asta tragică.

Grămescu recuperează tragicul. Zice, dom'le, aici e locul lui, în PHAREERIA. Adică... a găsit el tragicul pe undeva, pe unde îl aruncaseră romanicerii bilbiști și zahariști. Grămescu spune, lumea e dură. Lumea e urită. O face cu dezinvoltură, nu-i pasă de dogme, de prejudecăți. Grămescu sfărmică convențiile unui SF de conjunctură, debil și amorf.

Sigur că e vorba și de niște conspiratori periculoși. Sigur că Grămescu inventează tot felul de arme teribile... Tot felul de

capcane. E un maestru doar. Inventariază cu stoicism obiectele unei lumi care se autodistruge... Ce înșelătoare imagine.

Poți zice, un roman scris din romane... O să te înșeli. Poți zice, stil abrupt... O să te înșeli. Poți zice, simboluri prăfuite... O să te înșeli...

Grămescu e un nonconformist. El la simbolul și-l sparge ca pe o mărgea de sticlă și-l fură culorile. Pentru că el, Grămescu, e un poet care se încăpățânează să ne pună pe jeratic vorbindu-ne plin de maliție despre trădare, moarte și zbor.

Poate că spiritul său se numește PHAREERIA. Grămescu zice, domnilor, asta sint eu, un teritoriu înșelător. Ghiciți-mă!

N-au decit să vină criticii literari, cei cu foarfecile și cu metodele! Să facă ei descoperirea textului. Să zică ei că, vai, colo și colo, sint unele defecte. Ei, și?! Sublimul unui roman stă chiar în imperfecțiunea lui!

GRĂMESCU ZICE, LUMEA NU E PERFECTĂ, DOMNILOR. E TRAGICĂ. ȘI TOCMAI DE ACEEA PHAREERIA, INSEAMNĂ CUANJ. E SEMNUL UNUI CORĂMBIER SINGURATIC.

Eu nu vreau să povestesc povestea lui Grămescu. nici să zic, Grămescule, vezi că metafora aia nu se potrivește sau că fraza cutare scîrție.

Eu zic, Mihail, omule, ești bun, ești groaznic de bun. Să dea Dumnezeu să fi reușit ca, scriind-o, să te eliberezi de chinuitoarea PHAREERIA.

Cu ce și-ar fi putut reface atunci viața pierdută? Sau cu ce ar fi putut măcar să spere să și-o refacă?

Ochii îi căzură pe Biblie. Da, Biblia da! Și De l'esprit des lois a lui Montesquieu. Cîteva alte cărți, de filosofie, de artă, de estetică, de religie...

În fond, ținea la toate cărțile sale. Îi erau dragi, fiindcă își umpluse cu ele timpul, chiar fără cine știe ce profit. Și nu citise din ele decât atât de puțin...

Ar mai fi luat, desigur, și caietele cu notițe și însemnări - „munca lui de o viață”. Un șah sau un go mai ai de unde să-ți procuri - și, pînă la urmă, jocurile implică întotdeauna un partener - fi el și cibernetic. Pe cînd însemnările lui de zeci de ani de zile nu mai avea de unde să le ia. Viața curgea - informațiile curgeau și ele. Scrierile acelea reprezentau semne ale trecerii lui pe lume, pași către punctul în care ajunsese, în care se afla în impos; idei pe care sperase să le poată valorifica într-un fel sau altul, nu știa încă în ce fel.

Deci cărți, caietele... și radioul. De televizor poate că nu avea nevoie, pe cînd de radio, da. Era un aparat legat intim de întreaga lui existență, de cînd se afla pe lume. Trăise cu el. Radioul reprezenta prietenul de o viață - vocea cu care se întreținuse „discutînd” într-un monolog neîntrerupt, de cînd se știa. Putea sta cu el alături chiar și în pustie - să caute pe scală posturi pe care voci îndepărtate să-i spună ce mai e nou și să-i dea sfaturi, asigurîndu-l, prin însăși existența lor, că planeta e vie și că odată cu întreaga ei populație, și el.

Ce lucru grozav, radioul! Schimbi lungimea de undă și afli atîtea Diferite variante, imagini, viziuni asupra realității; primești sfaturi și informații, vorbești cu Dumnezeu și Dumnezeu vorbește cu tine - te întreții cu un soi de Dumnezeu invizibil printr-un chivot dezbrăcat de haina mistică. „Vocea popoarelor - vocea lui Dumnezeu”.

Radioul îl deprinsese cu atît de subalternă și subordonată. El dă informații și sfaturi fără să aibă nevoie de participarea ta. Cel mult poți să nu asculți ce spune și să îl oprești.

Receptorul este un Dumnezeu indiferent și intransigent, care nu ține cont de păreri și opiniile supușilor lui ascultători. Radioul are o viziune independentă și îndepărtată despre lumea noastră, pe care nu e dispus să și-o modifice, dar pe care o impune cu autoritate universului-receptor, cu o perseverență distantă. Nu interesează ce ai văzut tu pe stradă, sau ce ai simțit tu - el îți spune ce trebuie să vezi și să simți, imperturbabil. Dacă vezi și simți așa cum spune el, e bine, dar dacă nu - ești un alienat. Fiindcă ceilalți, lumea, vede și înțelege ca el, nu ca tine. Deci el vede și aude bine, prin senzorii săi implantați invizibil peste tot - imaginea lui globală este incontestabilă vizavi de posibilitățile la care are, și poate avea acces un simplu individ.

Și totuși lucrurile, era evident, nu stăteau de loc așa cum li se spunea lor acolo. Dar cine să acceadă la alt adevăr decît cel... emis? Pe cine să convingă, și cum - izolat cum era între pereții de beton ai apartamentului său - gonit de oriunde s-ar fi adunat cu semenii săi întru contact direct - sau, chiar dacă nu gonit întotdeauna, oricum, combătut cu multă pregătire și dexteritate de reprezentanți Rețelei, special antrenați și dirijați prompt pentru asemenea scopuri care lui îi rămăneau destul de nedare în întreaga lor amplitudine scîntată a tuturor gesturilor și actelor și faptelor comise. Reprezentanții Rețelei se manifestau asemeni unor îngeri falși ai unui Dumnezeu îndepărtat și intransigent, deprins să dea ordine indiscutabile, ordine care se execută, nu se comentează.

Din tot ce transmiteau ei acolo, neîncetat, nu rămânea decît muzica, fără cuvinte, muzica aia grozavă, care bucura și mîngia sufletele lor zbuciumate - ca și operele de artă din cărțile bibliotecii - cu care n-ai ce face practic sau util și din care nu rămîi cîștigat cu nimic altceva decît cu senzația, la care mașinile nici măcar nu au acces. Muzica, desfășurîndu-se într-o curgere neîntreruptă, ca o apă limpede dincolo de care abia dacă se străvede adîncul nisipos pe care zac scufundate altele și altele civilizații dispărute în sfîrșituri succesive ale lumilor, de la care nu ne parvin decît imaginile lor îndepărtate și impalpabile. Și apa muzicii, șuvoiul acustic curgînd mereu - muzica în care se scaldau, rămînînd cu toate acestea la fel de improprii și amețiți de o permanentă beție bulversantă îndemnîndu-i la atît de mari elanuri și la atît de mici împliniri. Dar, năucii de ea, măcar uităm, măcar nu mai simțim asprimea lumii înconjurătoare, în năruirea neîncetată și imposibil de împiedicat.

Să nu mai pui niciodată întrebarea: „Cu ce m-am ales din viață?” Este o întrebare fără sens.

Unde e mîntuirea, Doamne al Mîntuirii?

Pină și mîntuirea la care avea el acces nu era decît un succedaneu de mîntuire.

Doar speranța îi mai rămînea...

Brusc și-a dat seama de două aspecte la care nici nu se gîndise atunci: primul, că de cînd adusese în casă robotul, scalele radioului nu mai semănau cu cele din amintirile lui - ele nu mai aveau pentru el tot posturile și tot altele posturi cu cele pe care le ținea minte; treptat, scalele prietenului lui radio se vidaseră parcă de posturile Lumea se împuținase și vorbea acum, în mod suprinzător, cam aceleași cîteva limbi „de mare circulație”.

Și, legat de aceasta, al doilea lucru devenea pregnant: acela că-avea nevoie de un aparat de radio nou, mult mai mic, dar mai puternic - un aparat mai sensibil și mai fidel decît cele cumpărate de el pînă atunci - ceva care să poată fi luat la drumul lung în care pornea.

I se părea acum ciudat: cum de investise primele lui disponibilități bănești mai însemnate într-un robot străin de viață și interesele lui, în loc să se fi gîndit imediat să-și achiziționeze un prieten radio mai puternic. Abia acum Avril constata că era înconjurat doar de aparatură standard, de modele populare, cu percepție limitată și îngustă, care nu-i dădea deschiderea decît către receptarea posturilor „oficiale”, cenzurîndu-i percepția asupra lumii. Aparatură modestă, șablonizată de fabricanți eventual chiar pînă la a prinde doar posturile fixe, care nu furnizează decît aceleași informații, pe orice gamă sau scală căuta el învîrtind butoanele.

Avril realiză că i se oferea o imagine mult mai îngustă despre univers decît știa el că este acesta în realitate.

Se întoarce la foile de pe birou. Toate paginile adunate aici reprezentau etapele unui drum spiritual, cărămizile unui edificiu, părțile unei măturii. Fără ele, Avril nu ar fi fost cu nimic mai presus de un simplu animal de povară - fără ele viața lui trăită n-ar fi avut nici un sens înalt.

Fără cărțile și filmele și operele de artă, citite, sau vizionate viața lui nu ar fi avut nici o finalitate spirituală. Sau dacă, să presupunem, nu ar fi existat în cultura lui decât matematică, să zicem, el nu ar fi avut parte decât de sfera spirituală a speculațiilor logice pe marginea Organonului lui Aristotel transcrise în limbajul simbolic propus de Gottlob Frege. Nici un aport de creație sensibilă.

El încă nu știa ce va face, sau ce putea face cu tot acest „bagaj” - dar se vede treaba că notițele lui aveau o valoare - și încă una destul de însemnată dacă „tagma mașinilor” se arăta atât de interesată de existența acestei materii eterogene și efemere, pierzându-și timpul să-l spioneze și chiar să-l fure - dar să-l spolieze (nu știa pe ce criterii) - dar acum putea fi sigur de asta - acum, după ce văzuse pe ecran imaginea paginii aceleia plină de scrisul lui mărunț. Ce o fi fost oare pe ea? Ar fi fost foarte interesat să știe ce parte din munca lui putea trezi interesul... nu-știi-cui, entităților, sau entităților ce se ascundeau în spatele mașinilor și mașinilor. Robotului.

Ce cuprindeau oare toate casetele acelea informaționale în care se îngrămădeau datele personale?

O parte din destinele lor sociale depindeau de... „dosărele” astea cibernetice, capabile să influențeze relațiile cu ceilalți, poziția socială sau serviciul?

Toate paginile astea scrise de el aveau, în această perspectivă, o importanță mult mai mare decât le-o acordase. Gândurile noastre sînt și ele importante și destul de valoroase - făcuse poate bine că nu obișnuia să le stocheze, ca mulți alții, pe sistemele cibernetice, de unde puteau fi oricînd preluate de Sistem - pe cînd așa, foile de pe birou erau numai ale lui, dispunea de ele cum voia - dar iată că nu chiar „cum voia” de vreme ce altcineva, poate Sistemul, „își băga nasul”, ca să zicem așa, în treburile lui, în paginile lui scrise mărunț, în „opera” în curs de edificare - muncă în timpul lui liber, activitate extraprofesională și neremunerată, produs al activității lui spirituale libere în urma lecturilor beletristice - preponderent beletristice. Ce avea, oare, beletristica de împărțit cu știința, sau spionajul?

Ei bine, gîndindu-se mai bine, aveau Era Un Limbaj. Cel mai elevat și rafinat dintre limbaje - un limbaj viu. „Dumnezeu a fost Cuvîntul”. Și Dumnezeu - ce putea fi mai important decât Dumnezeu? Îi străfulgeră prin minte respectul sacru pe care îl acordau rabinii medievali Cuvîntului, sau importanța pe care i-o acordau scribii aceia scolastici, mărunți și anonimi, care vreme de mii de ani copiaseră sirgincioși tomuri, tomuri întregi, cu gîja sacră pentru orice întorsătură de frază originală (ba pînă și pentru cele de condei) - Cultura și Civilizația care aveau să cucerească lumea - temelia de hirtie a actualului „nivel” intelectual - fundamentul de hirtie al puterii Culturii care a cîștigat și stăpînește lumea prin înțelegere, și cunoaștere, și intuiție, formînd și definind percepția - o Căbală înceată și grea urcînd din abisurile Infernului către Zoharul de unde fuseseră alungați cîndva și la care altfel nu ar fi avut acces. Dominicanismul triumfător asupra suferințelor penitenței, prin minunea lentă și fără nimic spectaculos în ea - o mîntuire modestă spre eratzul de fericire pe care ni-l permit zeii și pe care nu ni-l invidiază. Numai că, iată, pînă și această modestă strălucire ternă și cumulativă era rivnică de cineva - de o forță tainică dispusă să investească și să-și piardă timpul spionînd pînă și produsele rezultate în urma acestei mărunte activități manufacturiere. Există cineva care-și întindea hula, „trompa” să soarbă „stropii de miere” ai zbaterilor și suferințelor lor de acolo, din Adînc.

Oare nici aici nu e uitare pentru Titanul pedepsit? - iar noi, părți ale uriașului trup al pedepsei sale - și cauză primordială a acestei căderi păcătoase virtuase, a acestei căderi din lumea și istoria - împărțînd, la un loc, destinul amaric... singura speranță ce ne mai rămîne fiind că noi, spre deosebire de el, sîntem muritori, pieritori, perisabili, țărîni din țărîni, așa încît suferințele noastre sînt, și ele, limitate - dar sîntem cu adevărat pieritori prin înteză cu spiritele eterne? nu sîntem cumva și noi parte de Spirit Etern? Dar dacă Ispititorul și Îngelătorul ne-a dat, cînd ne-a dat, din mărul Vieții, iar nu din cel al Cunoașterii, cum se spune - fiindcă, iată cît ne este de mare necunoașterea! Atunci, în cazul acesta, pedeapsa dată nouă și la care sîntem supuși n-ar fi oare, pe lîngă faptul că ar fi nedreaptă, și inutilă, doar într-un zadarnic și fără de sfîrșit suferință, că „Iată, acum Adam este și el ca Noii”.

Să fie oare Esteticul „mierea” acestei lumi? Și, dacă el, Avril, nu era încă suficient de conștient la ce foloseau hirtile scrise de el și adunate și depozitate în și pe birou, se părea că exista cineva, altcineva, care știa deja ce să facă și la ce să le folosească, de vreme ce se vădea interesat de ele - și asta, precîț se sugerase, nu în mod gratuit, ba, putea presupune, destul de substanțial răsplătit, de vreme ce scrierile astea puteau reprezenta baza unor speculații atât de eficiente și prospere încît să tulbure cu ispită lor liniștea familiei lui, după cum se putea remarcă. Sau se îngelase, și evenimentele din ultimele zile aveau cu totul alt sens obscur pentru percepția și capacitatea lui de comprehensiune?

Poate. De unde să știe el dacă era așa sau altfel, dacă al lui nu mai comunica sincer cu el; învăluindu-l în gogoșă unei crisalide de fals în care-și mascau (sau încercau altă de prost să facă asta), își disimulau indiferența față de viața și evoluția lui ulterioare - de parcă ființa lui le ieșise o dată pentru totdeauna din calculele glorioase, vizînd o existență de la care el era

apriori exclus, ca un balast devenit inutil în urma schimbărilor substanțiale, poate de statut social sau mai știu eu ce, de care ei păreau să fi beneficiat fără știrea lui.

Trebuie să străbați căile Văii acesteia a Umilinței, își spuse. Trăiește-ți clipa și nu-ți mai bate capul cu timpenii. Viața este atât de scurtă...

Bine, dar asta este chiar viața mea! Cum să-mi „trăiesc clipa” dacă evenimentele indiferente de voința mea mă împiedică tocmai să-o trăiesc, și pînă unei mari îmbrobodiri îmi stă în cale să nu văd și să nu înțeleg cum ar trebui să acționez ca să scap din fundul-de-sac în care m-am pomenit dintr-o dată?

Trăiește-ți clipa! Bucură-te de „fericirile” la care ajungi?

Ascultă și tu muzică la radio, sau fă altceva de genul ăsta.

Din nou succedaneu - un înlocuitor ieftin în locul Adevărului prea scump pentru a fi la îndemîna... buzunarului lui. („Îndemîna buzunarului” - ce caraghios sună!) Distracții „populare” care să-l facă să uite de Marea Lipsă din sufletul lui zbucumtat.

Dacă nu ar fi fost legat de altele atribuții cotidiene sociale care-i permiteau să cîștige cele necesare existenței și dacă nu i-ar fi fost atât de greu, ar fi preferat farsei ăsteia de viață realitatea unui pelerinaj indiferent dar plin de trăiri autentice al unei rătăcirii nomade prin palpabilul naturii - numai că, în epoca noastră nu se pot bucura de Natură prea mulți - Natura este un lux nu tocmai la îndemîna tuturor. Avril își spuse că nu mai văzuse de foarte multă vreme un răzor cu flori decât prin filme. Încerca, și i se prelingea asta, să se bucure de bucuria celorlalți - și aia falsă și contrafăcută. Dar poate fi o bucurie pentru cineva bucuria altcuiva? Și cînd o să mai vină și rîndul meu la bucuria-bucurie? se întrebă Avril.

Trăiește-ți clipa și nu te mai zbuciuma atît! Asta este ultima bucăcică din viața-ta-cea-mai-plină, nu ți-o pierde umplîndu-ți-o cu porcăriile! Pune și tu în ea măcar succedaneu de frumos și plăcut, dacă nu găsești altceva, dacă chiar nu ți se oferă nimic autentic.

Purtat de zbuciumul interior teribil se opri în dreptul ferestrei dincolo de care se zărea tabloul modest al ambianței lui cotidiene. Soarele apunea blînd și vesel, spîrgînd cîțiva norișori prăfoși, peste imaginea sordidă a mahalalei. Era frumos și bine pe lume.

Tocmai începuse să se relaxeze, cu un zîmbet involuntar în colțul buzelor cînd, dinspre cutia robotului se auzi un dedic care-l făcu să tresară.

Se apropie tipit de ea și percepu bîzîitul discret semnalînd funcționarea mașinii. Într-o clipă realiză că toate așa-zisele lui decizii și hotărîri nu însemnaseră nimic pentru nimeni, fiind încălcate ca nimic de o forță mai presus de el, absolut indiferentă la întreprinderile pe care le făcea. Deși teoretic îi aparținea, mașina asta funcționa ca atare, cu activitatea de sine stătătoare care-l neglija ca pe un fleac, ca pe un ciuruc, ca pe un... nebun, cum îl catalogase deja și cum probabil că-i convinsese treptat și pe ceilalți că era - ce să mai aștepte de la oficialități dacă pînă și apropiații lui îl luau ca atare, familia lui care, nici ea nu-i mai aparținea și de care Sistemul îl înstrăinase cu o cruzime indolentă dar rea care calcula totul doar după criteriile unei eficiențe absolut imbecile și desprinsă de orice sentiment și legalitate.

Dar cui să se plîngă? Orice ar mai fi întreprins în direcția aceasta risca să fie luat pe sus și internat în vre-un ospiciu, fiindcă „lupii” ăștia electronici impersonali erau puși, peste tot, paznici la „oi”, „ciobani” la „stîni” vieții lui fără scăpare.

Cum de nu-i trecuse prin cap că nemernicul ăla de robot, interconexat în cine știe ce rețea atotputernică și nevăzută care-i garanta o protecție super-legală, putea activa mai departe chiar și fără acordul lui, dar cu acordul altcuiva, nu se știe cine și unde plasat. Robotul putea stabili contacte inaccesibile și necontrolabile pentru om - eventual în plaja radio de emisie-recepție. Dacă a luat o asemenea decizie asta nu ar fi reprezentat pentru el decât o problemă de codificare și decodificare electronică a sunetelor (dacă era vorba de o comunicare cu vorbe și cuvinte) sau a semnalelor - poate un proces nițel mai complicat - dar „dacă asta era dorința stăpînului apartamentului și utilajului” (adică a lui Avril)...

Altceva din afară, se slujea de aparatura lui, împotriva voinței lui, iar el nu avea ce face și cum să împiedice aceasta. Probabil că așa cum și robotul lui uzase de filiera acestor... circuite, acestor... rețele ilegale - îndemonstrabil ilegale - pentru a-și construi un „imperiu informațional” stupid dar eficient și enervant de putrenic prin disponibilitățile lui multiple (informaționale, materiale, pînă și economice și financiare) care depășeau complet resursele lui Avril.

Privi cu crîspare și ură acum către ecranul orb al televizorului „defect”. Nu mai era deloc convins că era, într-adevăr, defect. Mai mult ca sigur că doar i se sistase lui posibilitatea de a beneficia de „avantajele civilizației”, ca pedeapsă că „nu fusese cuminte” și făcuse ce nu trebuia, jucîndu-se de capul lui la unealtă și descoperînd astfel ceva ce nu ar fi trebuit să afle.

O descurajare fatalistă puse stăpînire pe întreaga lui ființă. Nu putea întreprinde nimic pentru a-și salva pretențiile morale. Dacă ar fi încercat să scape de robot și eventual și de restul tehnologiei suplimentare din casă, inutilă intereselor și necesităților lui coerente și nevoilor curente, probabil că s-ar fi izbit imediat de îndîrjirea Colzei și a lui Souris, care numai ei doi mai formau acum monolitul familiar și care ar fi profitat îndată de gestul lui ca să-i solicite punerea sub interdicție pe argumentul că, iată, „a luat-o razna rău de tot - așa nu se mai poate!”

Nu, nu era dispus să le acorde această satisfacție - și luă decizia să asiste resemnat la evoluția ulterioară a evenimentelor vieții lui agresate prin intermediul suportului cibernetic dușmănos pe care mai și plătise și-l adusese în casă cu mîna lui, și asupra căruia ordinea sale, după cîte vedea, nu aveau efect - și care-l dirija și

grafică - M. Grănescu

controla inevitabil din spatele carcaselor și ecranelor apartamentului.

Stinse luminile în locuință. Prin geamuri, lumina de neon din stradă pătrundea rece, jucând pe lucruri. Ziua trecuse ca fumul. Își luă geaca din cuier și ieși.

Era prins în mângâia unui mecanism absurd care trecea peste el, pe sub el, poate chiar prin el, fără să știe cum și de ce și fără să-i lase nici o posibilitate de previziune încotro avea să-l poarte, ca pe un nimic indiferent și fără nici o valoare în cadrul planurilor aceleia de neînțeles.

Dacă așa se prezenta situația, de ce mai pleaseră ai lui de acolo? De ce mai fusese nevoie de atîta tărbol?

Și se hotărî să se ducă la părinții Colzei și să o cheme, pe ea și pe Souris, înapoi acasă.

14 Avril apăsă pe butonul soneriei de la ușa părinților Colzei. Sunetul înfundat stîrni în spatele ușii un foșnet și o agitație bîlbîită. Mai tîrziu, din partea cealaltă un ochi astupă vizorul, dar se retrase și, după fișia pașilor urmă o scurtă perioadă de liniște în care, de departe, răzbi pînă la el parcă o sușoteală grăbită, urmată de alerta mai multor pași precipitîndu-se către ușă, care, în sfîrșit, se întredeschise încet.

În prag apărură umbra tatălui Colzei în pijama, în spatele căruia Avril întrezări siluetele lui Souris și Colzei. Vreme de o fracțiune de secundă citi în expresia ochilor lui Souris surpriza și spaima.

- De ce ai venit aici? îl întrebă tatăl Colzei direct, probabil ca să nu se sesizeze vecinii, dar Avril se simți străfulgerat și de ideea suspicioasă că mai era cineva în apartament, dînea care poate că dormea sau nu trebuia să afle de prezența lui acolo.

- Pot să intru? întrebă, tot în șoaptă.

Tatăl Colzei se trase nițel la o parte din prag, dar nu eliberă cadrul ușii ca Avril să poată trece.

- De ce? auzi Avril vocea stinsă a Colzei.

Privi către ea, vrînd să citească ceva pe chipul palid, dar Colza își ținea ochii în jos, iar fața îi era total umbrită.

Souris își făcea de lucru cu o plesă de metal nichelat cu care se juca, afișînd o neatenție ostentativă.

- Am venit să vă iau acasă, spuse Avril.

Colza ridică ochii spre el puțin mirată, apoi schimbă o privire scurtă cu Souris, după care lăsă ior fruntea-n pămînt. Se înstăpîni o tăcere penibilă, netulburată decît de zgomotul lîitului apelat la porter.

- Ei, veniți? întrebă Avril cu ușoară nerăbdare în glas.

- Nu, murmură Colza.

- De ce? întrebă Avril. O să vă las să faceți ce vreți pe porcăria aia de robot, dacă e atît de important pentru voi, promise el, adresîndu-se lui Souris. Ei, ce ziceți?

- Eu mă simt bine aici, se decise să spună, neglijent, Souris. Dacă însă Colza vrea...

Avril își înghiți obida și acreala enervării stîrnită de emanciparea precoce a tînărului, dar rosti cu voce domoală:

- Bine, cum vrei. Hai acasă, Colza. Te rog.

- Nu, răspunse Colza cu încăpăținare. Nu.

- De ce? întrebă Avril.

- Fiindcă ne e frică de tine, ridică fruntea Colza, cu glas apăsător, Avril făcu ochii mari.

- Vă e frică de mine? De ce? Ce v-am făcut?

- Ești bolnav, Avril, spuse Colza. Ești grav bolnav și nu vrei să faci nimic.

- Nu sînt bolnav de loc, exclaimă Avril. Mă simt foarte bine. Și apoi, ce să fac?

Ridică ce ar trebui să fac, după părerea ta?

- Tu numești asta că te simți bine? întrebă Colza, de parcă ar fi existat ceva evident bizar în comportamentul lui.

- Da.

- Atunci nu mai avem ce discuta, spuse ea, categoric.

Tatăl ei încercă să închidă ușa, dar Avril îl împiedică, întinzînd palma:

- Și spune-mi, ce crezi tu că ar trebui să fac?

- Să te internez, spuse Colza.

Souris plecase deja, cu un aer „plictisit”, către ușa din capătul holșorului de la intrare.

- Nu pot să fac asta, și știi foarte bine că nu am nici un motiv s-o fac, Colza. De ce ții cu tot dinadinsul să mă internez?

- Fiindcă ești bolnav.

- De unde oi dedus asta?

- Din felul în care te porți și te manifesti.

- Dar ce am făcut? Am dat ordin robotului să se decupleze. Și, dacă vrei să știi, nici n-a executat ordinul meu. De-aia vă spun - veniți acasă! Vîno acasă. Te rog!

Dacă e vorba de comportament ciudat, cred că al vostru e mai ciudat decît al meu, și nu vă internează nimeni, nicăieri. De ce nu vrei să vii acasă?

- Ei, vezi, tocmai de aceea nu vreau să vii!

- Ridică de ce?

- M-am săturat ridică Colza vocea. Înțelegi? Nu mai suport!

- Nu înțeleg, replică Avril. Ce nu mai suport?

- Nu mai suport s-o ai de la căpti! Nu mai suport să mă suspectezi! Nu mai suport atmosfera din casa aia! Ești nebun! Cine te urmărește? Și de ce te-ar urmări sau spiona cineva pe tine?

- Nu știu. Dar o face.

- Pe mine nu mă interesează chestiile astea! Poate să mă urmărească oricine vrea - nu am nimic să ascund!

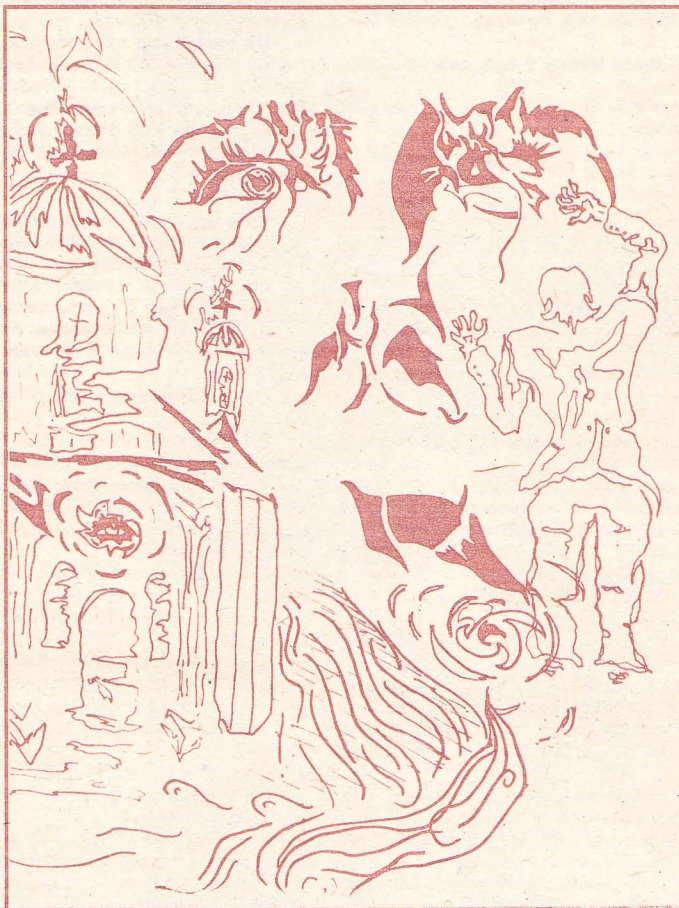
- Pe mine mă interesează și mă deranjează. Și pe ceilalți oameni îi interesează.

Și legea este de partea noastră. Nu există nici un argument să fiu urmărit în casa mea. Și nu vreau să fiu. Dar sînt. Și n-am cum să împiedic asta. Așa că vîno acasă, și gata!

- Nu, răspunse Colza și îl întoarse spatele.

- De ce? De ce face asta? întrebă Avril, exasperat, către tatăl ei, dar acesta ridică indiferent din umeri și închise încet ușa, șoptindu-i:

- Hai, pleacă acasă și nu mai sta aici, că or să iasă vecinii. E foarte tîrziu.

grafică - M. Grănescu

putere și încredere în el?

Nici picioarele nu-l mai țineau, și se ciuci lîngă un perete, cu spatele proptit de zidul rece.

Se întreba, îngrozit, cum avea să-și mai cîștige de acum încolo minimumul necesar existenței, după ce va fi dat afară (căci va fi dat afară, nu încăpea îndoială) de unde lucra - fiind evident că devenise absolut incompetent, irecuperabil incapabil să mai întreprindă vreodată ceea ce făcuse pînă acum. Încerca să găsească vreo scăpare, și nu găsea nimic să-l scoată din impas. Unde să se ducă? Și ce să facă? O, Doamne, măcar acasă de-ar ajunge...

Atunci sesiză că se opriese cineva în dreptul lui. Ridică privirea și înfrînă chipul unui tînăr - aproape un adolescent - care îl cercetă cu interes.

- Da, dumneavoastră sinteți. Chiar dumneavoastră. La început credeam că vă confund... Vă e rău?

- Nu mă simt bine, recunosc Avril, încercînd să se ridice, cu greu, în picioarele amorțite. Simțea furnicături teribile în tălpi. Tînărul îi întinse mîna să-l ajute:

- Bine că v-am înfrînă. Îmi permiteți să vă ajut? Ce-i cu dumneavoastră?

Avril îl studie acum, de la egal la egal pe celălalt - dar era o persoană complet necunoscută. Purta un costum foarte elegant, deosebit, de îngrijit - prea îngrijit. Avea statura înaltă și o constituție robustă. Ținuta lui și gesturile degajau un aer de încredere și siguranță puternică dar binevoitoare.

- Am niște probleme cu... cu aparatura cibernetică din casă - spuse Avril.

Nu știa ce-i venise să spună asta, tocmai asta.

- Despre ce e vorba? îl întrebă celălalt, care dădea totuși semne că l-ar cunoaște, poate chiar apreciază și respectă. Așa că lui Avril îi era jenă să-l întrebe: „domnule, de unde mă cunoașteți de fapt?”

- Se împlinse tot felul de lucruri stranii cu aparatura mea electronică. Mi-am luat un robot...

- Da, știu, murmură celălalt.

15 Avril o porni spre casă cu pași greoi. Străbătea în mod mecanic străzile

orașului întunecat, cufundat în gîndurile lui dureroase ca într-un lîntoliu orb, din care nu răzbi la suprafață decît cînd ajunse în cartierul comercial. Privi împrejur, năuc, la vitrinele luminate ale boutiqueurilor și magazinelor de noapte cu mărunțisuri. Se simțea absolut dezorientat - reperele de ani și ani ale vieții lui se spulberaseră lăsîndu-l într-un spațiu nou, revoluționat. Nimic nu mai era la locul lui, la locul știut. Își simți dintr-o dată picioarele slăbite de o insecuritate nemaisimțită. Totul era instabil și trăia impresia că nu va mai ajunge niciodată acasă, să se ascundă acolo, în vîgăuna lui, și să-și aștepte moartea. Parcă ar fi trecut printr-o apă rece și lute, și își dădea seama că, odată ajuns în odăpastul locuinței nu va mai avea curajul să se aventureze în valurile tulburi și necunoscute - nu va mai avea pur și simplu puterea și curajul s-o facă, nici măcar ca să se mai ducă la servicii, unde n-ar mai fi făcut față la nici o sarcină, cît ar fi fost ea de simplă sau ușoară. Chiar și rezolvarea celor mai elementare probleme i se părea, brusc, a fi devenit atît de complicată încît resimțea un sincer și imens respect pînă și pentru cei mai umili angajați ai celor mai modeste servicii, pentru măturlători, sau pentru cei care ambalau marfa... Cît privea serviciul lui - cum să mai facă față? Cînd chiar și cea mai simplă activitate a lui acolo i-ar fi solicitat dexteritățile și răspunderi care-l depășeau cu mult posibilitățile și resursele actuale - îl cereau inițiativă și o predicie pe care se întreba, uluit, de unde și cum le ar fi avutese vreodată. De unde ar fi avutese el, pînă acum, tupeul să întreprindă tot ceea ce se întreprinsese? De unde ar fi avutese atîta

Avril îi aruncă o privire iute, furioasă.
— ... un model mai vechi. L-am luat de la Academia de cercetări și ducere a spațiului cosmic...

— Ce Academie? se interesă celălalt, îngustînd ochii.
— Academia...
— Nu există nici o asemenea „academie”. Chiar dacă o fi existat vreodată, a fost probabil de mult dizolvată.

— Bine, dar robotul... revoluția tehnologică în cercetarea spațiului...
— Aiureli. Mecanismul de zvonuri...
Tăcurea o vreme. Avril rumega ceia auzite.

— De cînd n-ai mai ascultat știrile? îl întreabă celălalt.
Avril clătină din cap:
— Nu știu... de cîteva zile.
— Atunci poate că nici n-ai auzit de Scandal. (Avril clătină din cap.) De... invazie...

Se scrută în ochi.
— Dar ce părere aveți atunci despre ciudătenii mele de acasă... întreabă Avril.
Sînteți sigur de faptul că Academia spațială...

— Nu există, domnule, nici o academie! De la invazie a fost întreruptă orice activitate în domeniul spațial.

— Și roboții?
Tînărul ridică din umeri.
— Și ciudăteniiile...
— Poltergeist-uri... spuse tînărul pe gînduri.
— Ce anume?
— Poltergeist-uri, repetă tînărul. Ciudătenii... Au fost cazuri și mai grave...
Avril îl asculta cu interes.
— Pagere aveți? îl mai întreabă tînărul.
Avril îl privea nedumerit.

— Pagere. Selectoare... Eram sigur că n-ai să-mi pare rău că v-am întîlnit abia acum.
Dar mai bine mă țineți decît... O să vă ajut să faceți o mică achiziție... Lasă, că o să vedeți - totul se va rezolva.

— Să intrăm aici - îi arată ușa unuia dintre magazinele mici dar intens luminate, cu firmă multicoloră: „Ro-Tell” și anunțuri de program permanent.
Un vinzător indolent se ridică din spatele teșighelei, căscînd.

— Ce doriți? întreabă acesta, încercînd să-și potrivească hainele boțite de poziția în care sătuse pînă atunci.

— Un selector radiouniversal puteți găsi și pentru noi?
— Să mă uit, spuse omul, întorcîndu-se spre raftul în care diverse piese electronice erau expuse printre aparate ieftine și accesorii electronice. Da, mai am cîteva.

— Aveți sumă necesară? îl întreabă tînărul pe Avril.
— Cît costă?... întreabă acesta scotocindu-se prin buzunarele goale.

Tînărul îl „împrumută” gentil banii necesari achiziției, plătînd și ieșînd.

— Nu știu cum să vă mulțumesc... se bâlbîi Avril.
— Nici o problemă.

— Vă înapoierez banii...
— Lăsați, cu prima ocazie. Dar, fiți atent, să vă explic cum să procedați - asta este

piesa care lipsește - au mai fost cazuri... modelele astea... așa zise „vechi” au făcut diverse probleme... A fost o încurcătură - probabil - sau ceva... politic, cum se spunea înainte...

— Dar veți vedea că totul se aranjează de la sine. Cînd ajungeți acasă, activați robotul și plasați-i piesa asta să o monteze.

Nu e nevoie de nimic mai mult. I-o dați doar. El știe unde și ce trebuie să facă. Dumneavoastră doar îl activați și i-o dați. Ajunseră aproape de locuința lui Avril.

Eu pînă aici vă conduc, spuse tînărul. Dacă mai aveți vreo problemă, luați legătura cu mine. Dar să sperăm că totul va fi bine. Succes. La revedere.

Își strînseră mîinile. Avril se simțea într-o stare crepusculară. Nu înțelegea nimic. De aceea nu-l întreba nici acum pe tînăr cum îl cheamă și de unde-l găsește dacă...

— Dacă mai are nevoie de el. Îi era rău - i se făcuse și greață acum. Abia se mai ținea.

— Îți mulțumesc pentru ajutor, îi mai spuse o dată tînărului.

— Nu aveți pentru ce. Și aveți grijă, nu mai afectați altădată senzorii casei. Toate trebuie să se afle la locul lor - dacă este o mufă de microfon, în mufă trebuie să fie introdus microfonul, dacă este o legătură de făcut, legătura oia trebuie făcută - și atunci nu mai aveți treabă cu nimic. Ați înțeles? Asta e șpilul. Cîtă vreme strălucește ochiul roșu al becului de control sînteți în siguranță. Becul roșu - și nu aveți nici o încurcătură.

— Da, murmură Avril năuc. Becul roșu...
Îl scoate din sărite, i se păruse întotdeauna penibil, să șadă de vorbă cu „fierătănia”. Nu-i adresa robotului decît comenzi.

Dar acum, în singurătate și plictiseală, începuse să discute cu el, și rămăsese suprins că „scula” îi dădea, totuși, răspunsuri destul de raționale.

Acum asculta explicațiile „mentorului” despre caracterul de telescop radio al antenei rețelei. Cel mai puternic telescop receptor din lume...

Ecranul pîlpîind al televizorului emitea bîzîitul de sfîrșit de emisiune.

16 Dar de cînd robotul cuplase radioul pe antenă, printre punctele bombardînd ecranul se întrezăreau hărți confuze. Cînd schimbai

posturile la radio, hărțile evoluau. Hărțile radio ale galaxiei. Stele, stele neutrone, pulsari, quasari, nove...

Avril tresări din picoteală și apăsă comanda de închidere. Apoi căută pe pipăite împrejurul lui pe canapea, prin culele păturii cu care era învelit, pînă dădu de comanda radioului (cu becul roșu, aprins; semnolînd funcționarea aparatului) și-l făcu mai tare. Muzica se revărsa în cascade liniștitoare. Radioul, prietenul lui dintotdeauna.

Cîte nopți nu-și petrecuse, în copilărie, și apoi în adolescență, pînă la maturitate, cînd se căsătorise și începuse serviciul - ascultînd vocile din eter. Binefăcătoare. Cu emisiuni, piese radiofonizate și programe de știri și comentarii...

Asta era - prea se deprinsese de la o vreme să asculte numai

îngregistrări - casete și discuri, uitîndu-și prietenul, neglijîndu-l.

Acum putea hoinări iar pe scala largă. Și, de cînd îi dăduse robotului să monteze piesa aceea, scala se umpluse de posturi. Multe posturi, la care mai înainte nu avuseseră acces.

Ce înseamnă și un selector din așa cibernetic - cu sarcina de „cenzor” individual pentru emisiunile Un... pager. O piesă capabilă să urmărească, pe toate canalele și lungimile de undă, simultan, emisiunea personală - continuă - „Radio la dispoziția dumneavoastră”.

De fapt, creierul cibernetic al cipurilor apartamentului nu era chiar un sortator dezinteresat al informațiilor - ci un manipulator de conștiință.

Iar mica piesă adăugată de el dezinhiba percepția emisiunilor deblocînd emisiunile „percepute” de apartament, deblocînd sistemul de cenzură specializată a recepției.

Cel puțin asta era explicația pe care și-o dăduse Avril, și care îl mulțumea, deocamdată.

Există altele posturi care emit pe lumii Cîte informații interesante îi fuseseră ținute ascunse pînă acum!

De acum încolo avea ce face, chiar dacă rămăsese singur. Avuseseră, pentru o vreme, o familie, o casă, griji. Toate acestea i se luaseră, sau plecaseră de bună voie, și rămăsese un om cu un radio. Ca în tinerețe. Un străin cu o sculă perfecționată, să tragă cu urechea la veștile dintr-o lume la care el nu mai avea acces.

Acum putea însă accepta explicațiile acelea fără sens de care era înconjurat. Și nu trebuia să-și mai bată capul să caute altele, de cînd în sufletul lui se răspindise liniștea.

Dar robotul?
Nu te mai gîndi! Aceleași mecanisme determină și memoriile roboților.

Cică: prea multă informație te-ar coborî într-o groapă cu informații.

Cine știe... Poate că e ceva adevărat și în „broboada” asta.

Privirile îi căzură pe cărțile din bibliotecă. Da, acum putea din nou să citească.

Realitatea este și ea o operă de artă.

Ce timpurile Realitatea nu este „operă de artă”? Oricît ar fi de frumoasă, realitatea nu îndeplinește niciodată statutul de operă de artă - adică de creație - cu scop declarat estetic.

Dar dacă realitatea este o creație, atunci, cînd e frumoasă, este o operă de artă...

Și totuși, numai lectura cărților deschide căile către esteic, pe care nu ai altfel de unde să-l lei în Realitatea că atare.

Esteticul înseamnă construcție simbolică, limbaj, transformare îmbogățitoare și îmbunătățitoare a Realității... Esteticul este balsamul unei cărți pentru copiii ascunși în trupurile celor mari - ceva menit să le redea acestora echilibrul sufletească după marile crize existențiale.

Cine spusese oare: „Nu sînt nici eu mai bun decît părinții mei”? Părinții-copii din adîncurile abisale ale euului.

Explicații frînte. Formule plauzibile, care să liniștească spiritul tulburat. Succedaneu.

Și muzica se revărsa din difuzoare, fragmentînd ideile tulburătoare. Ce emisiuni ascultase? Nu-și mai amintea mai nimic din ele. Ideile lor făceau acum parte din propriul său flux neîntrerupt de idei.

Sistemul colocvial este o porcărie! Fură idei. Și te deprinde să gîndești în „colaje”.

Dar Colza? Colza cum gîndea? Nu același Dumnezeu făcuse și bărbatul și femeia, și îngerii și cibernetica, și navele spațiale și spațiul cosmic?

Chiar, de ce fuseseră stagnată oare cercetarea spațiului cosmic în ultimele decenii? Nu se mai pomenea nimic de tema asta, și dacă n-ar fi existat cărțile, după atîta timp s-ar fi și uitat că existase și un asemenea subiect.

În minte i se trezeau, pentru un moment, frînturi de știri despre mișcări de stradă, războaie, descoperiri științifice și evenimente politice, scufundate încet în valul de muzică urcînd necontenit în entousiasme, sau coborînd în depresii dramatice - însă fără conținut idealic. Un gol sufletească animat de o amplă mișcare de sentimente nedefinite, bîntuindu-l.

Sonerie de la intrare clincăni. Pînă să se ridice să deschidă, cheia electronică atinse broasca și sistemul automat debransă. Colza își făcu apariția în holul de la intrare. Se opri în prag, privindu-l de undeva, de foarte departe.

— Credeam că nu ești acasă. Am sunat. N-ai auzit? îl întreabă ea.

Avril se ridică greoi și se apropie de ea. Se privea unul pe altul, încremențiți, în holul de la intrare, sub becurile de control ale instalațiilor electrice și electronice, aprinse roșu în penumbră, semnolînd funcționarea.

— Bună ziua, spuse Avril.

— Bună ziua, îi răspunde Colza cu voce mecanică. Am sunat. N-ai auzit?

Intrară în cameră.

— Pot să fac muzica mai încet? întreabă Colza apropiindu-se de radio.

De prietenul lui, cu becul de scală aprins roșu și muzica revărsîndu-se delimitînd un spațiu efemer și impresionant, de nimic.

Un univers evanescent. Al univers.

Colza la comanda televizorului și apăsă pe butonul de declanșare. Pe ecran apare imaginea neclară a unei nave cosmice uriașe, circulară, aterizînd pe o pașiste cu iarbă înaltă, fluturată de jur împrejur de jeturile duzelor. Într-o lumină intensă, din nava metalizînd albăstrui coboară cîteva forme neclare în costume de cosmonauți, cu căști rotunde de sticlă fumurie pe capete. Formele înaintează spre camera de luat vederi, clătîndu-se sub greutatea costumelor. Pe colțul ecranului, un ceas electronic indică ziua și ora.

Din difuzoarele radioului muzica se revărsa tot mai intens, luînd note patetice.

Bizîind, robotul vine pînă în cadrul ușii, unde se oprește, cu luminile de funcționare clipind.

Din difuzoarele radioului muzica se revărsa tot mai intens, luînd note patetice.

O lumea evanescentă. Al lumea.

-Presupun că pe mulți dintre cititorii JSF-ului l-a uimit faptul că te ocupi și de grafică. Care au fost începuturile?

- Pot să-ți spun că inițial am fost apreciat de către revistele cu care am colaborat mai degrabă ca grafician decît prozator sau poet. Prin '63 am avut o grămădă de desene publicate în *Luceafărul* și *România literară*, iar mai tirziu o serie de desene au ajuns chiar în America.

- Și ai abandonat?

- Am abandonat. Motivul fiind destul de simplu; cînd am văzut cum desenează Escher mi-am dat seama că n-am să ajung niciodată să desenez ca el așa că m-am lăsat de ambiția de a merge mai departe în direcția asta.

- Ce legătură există între desen și proză?

- Întotdeauna există o legătură între diferitele compartimente ale artei. În ultimă instanță și proza exprimă niște imagini - imagini artistice - care pot fi prezentate fie sub formă de imagini propriu-zise, fie ca literatură, expresie literară.

- Ce înseamnă să fii creator?

- E o întrebare mai complicată...

- Ce înseamnă să fii Mihail Grănescu?

- Înseamnă încercarea de a exprima ce e frumos, ce e emoțional. Am încercat să redau la un moment dat starea conflictuală în care se găsea societatea în care trăiam, aș putea spune, la nivel național, la nivel familial. Uneori acest lucru a fost realizat, alteori nu. Consider că literatura are întotdeauna un rol pe de o parte mobilizator, pe de altă parte dezinhilant pentru anumite stări în care trăim și din care nu putem ieși. Unul dintre rolurile artei este să îi facă pe oameni fericiți, să le aducă o clipă de bucurie. Sper ca măcar o parte din textele mele să fi realizat acest deziderat pe care îl cer eu din partea artei.

- Ai un program literar?

- Am avut mai multe. Fiindcă programele literare, după părerea mea, se leagă de formă. Adică programul literar este o preformă a unui conținut. De obicei între conținut și forma există o rezonanță. Nu poți scrie ceva anume decît într-o anumită formă și invers o anumită formă cere un anumit conținut.

- Fiindcă tot a venit vorba de formă, să facem și legătura cu poezia. Crezi că există poezie grafică?

- Te referi la experimentele americane și anglo-saxone raportul cuvînt - imagine?

- Nu. Ai încercat vreodată să desenezi cu ajutorul cuvintelor?

- Eu nu m-am ocupat foarte mult de acest aspect al creației poetice. Am avut și eu oarecare încercări, dar nu le-am dat prea mare atenție.

- Iubești o anumită formă?

- Iubesc mai multe forme. În general iubesc operele care mi se par împlinite,

care mă exprimă. Și sînt destule!

- Asta vroiam să te întreb, dacă ai trage linie ce ar rezulta?

- Cel puțin de vreo jumătate din

textele pe care le-am comis sînt destul de mulțumit. De nici unul însă nu sînt absolut mulțumit, fiindcă dacă aș fi absolut mulțumit de un text pe care l-am scris, n-aș mai putea să scriu altul.

- Într-o discuție amicală, spuneai că tu nu ești un scriitor de sf.

- Era un fel de a șarja. N-aș putea spune că nu sînt un scriitor de sf în sensul că nu scriu sf. Mă enervează însă expresia „scriitor de sf”. Eu sînt scriitor. Adică această specializare „scriitor de sf” îmi sugerează un tip făcut din bucățele de sf. Pe de altă parte scriitorii nu sînt „de sf” sînt de artă, dacă ACEASTA este orientată spre sf sau spre altceva, asta este o altă problemă;

dar în principiu un scriitor absolut de sf este, dacă nu o imposibilitate, o chestie destul de caraghioasă! Scriitorul respectiv n-ar mai fi scriitor, ar fi compozitor de ... ceva științific-imaginar. Ceea ce mi se pare ceva destul de dubios.

- S-a tot bătut monedă în numărul ăsta pe Phreeria: că a

fracturat sf-ul românesc, că e cea mai bună operă a lui Mihail Grănescu, că ar trebui să ne lăsăm de scris etc. Ce părere are Mihail Grănescu despre Phreeria?

- Este o încercare. O încercare mai veche. E scrisă cam prin '83. Eu nu mai sînt așa de mulțumit de ea. Și nu cred că fracturează sf-ul, e o mică exagerare în treaba asta, măgulitoare pentru mine, dar nu e atît de glorioasă. Și nu mă simt foarte încîntat să se spună că e cea mai cea.

- Deci poți oricînd face o „mînăstire” mai frumoasă?

- Chiar am! Se numește *Plenifa memoriilor noastre* și care, atunci cînd voi avea posibilitatea să v-o ofer, veți vedea că, deși nu e sf, e o poveste despre o lume imaginară frumoasă și asta înseamnă foarte mult pentru mine.

- Cum crezi că ar trebui să arate o operă perfectă?

- Cred că există așa multe opere mai mult sau mai puțin perfecte, încît o definiție exactă nu are cum să existe. Pe de altă parte nici una nu este absolut perfectă. În momentul în care ar exista o operă perfectă arta ar fi încheiată, ori așa ceva nu se poate. Arta tinde spre perfecțiune, tinde dar nu o poate atinge.

- Spuneai că prima condiție a unei proze este aceea de a produce o trăire estetică. Deci nu ideea contează în primul rînd într-o proză sf?

- Evident că și ideea, dar ideea trebuie să se exprime printr-o formulă estetică.

- Oricum se exprimă...

- Nu, nu chiar oricum!

- Dacă ar fi să alegi între ele...

- Evident aspectul literar. Mă interesează mai puțin dacă un text este foarte tare, ca idee, fiindcă dacă e prost realizat nu mă interesează. Dacă e bine realizat, ideea poate să fie mai puțin valoroasă, fiindcă e valoros ca realizare estetică.

- Poți să scrii fără să ai o idee?

- Fără să ai o idee nu. Dar, fără să ai o idee sf da. În general nu-mi pun problema dacă e sf sau nu, ci dacă e realizată estetic.

Chiar că odată cu dispariția epocii Ceaușescu a înviat o anumită parte a sf-ului care nu se putuse exprima deloc - TINERII

De aproape trei ani de zile ne tot întîlnim pentru a juri diferite concursuri. Ce părere ai despre ceea ce se

serie după '89.

- Au apărut niște nume noi, multe, și de valoare. Mi-e greu acum să fac o listă cu toate persoanele de valoare pe care le-am întîlnit în ultimii ani, dar cred că sînt cel puțin zece nume pe care se poate conta în viitor, poate chiar mai glorioase decît cele din generația mea.

- Crezi că există o „generație '90”?

- Nu cred, sînt siguri! EXISTĂ CA ATARE!

- Și are vreun viitor?

- Asta depinde de tine.

- Deci sf-ul românesc a murit odată cu Ceaușescu sau nu?

- Nu, în nici un caz! Aș zice chiar că odată cu dispariția „epocii Ceaușescu” a înviat o anumită parte a sf-ului care nu se putuse exprima deloc - TINERII. De fapt nu că nu se puteau exprima, dar erau încorsetați, se făcea o selecție a celor care puteau deveni scriitori.

- Revenind la epoca Ceaușescu, crezi că sf-ul era un refugiu, o modalitate dizidentă de a scrie?

- Nu dizidentă, era o modalitate de evaziune. Totul era impregnant de politică. Și sf-ul era impregnat de politică. Dar se simțea nevoia unei evaziuni, din această realitate apăsătoare. Fiindcă sf-ul și fantasticul sînt prin definiție o modalitate de evaziune către imaginar, către ceva mai bun, mai frumos, către ceva care să-ți bucure sufletul sau să te elibereze de stupidenția și de meschinăria vieții înconjurătoare. Dar în ultimul timp pe lîngă toate acestea a început să mai fie și ALTCEVA. Și acest ALTCEVA este o chestie inedită și interesantă.

- Și cum reacționează Mihail Grănescu la acest ALTCEVA?

- Îl citește cu plăcere!

Au dialogat cu aceeași plăcere
Mihail Grănescu și
Adrian Bănuț

Speram să vă dau în această săptămână răspunsurile la întrebările pe care le puneam în numărul 69, dar s-a dovedit că au fost pur și simplu retorice.

Se pare că transparența invocată a dus la o amplificare a translucidității până la opacitatea absolută: nu numai că detaliile solicitate pentru informarea dumneavoastră ne-au fost refuzate cu obstinație, dar ne-a fost imputată ritoș o așa-zisă "lipsă de obiectivitate" în prezentarea euROconului și subiectivism în publicarea autorilor. N-o să mă apuc acum să demontez aceste afirmații cu care timișorenii ne-au obișnuit deja, mulțumindu-mă să le reamintesc că așa cum le-am mai spus-o și în alte situații- revista "JURNALUL SF" va fi întotdeauna echidistantă, nu va reprezenta interesele niciunei grupări locale sau naționale fiind deschisă pentru toți deopotrivă, fără discriminări de nici un fel. Vom încerca să prezentăm întotdeauna cu obiectivitate și critic (constructiv) manifestările și tendințele ce animă SF-ul și fandomul românesc, dar simt nevoia să o repet: nu vom fi niciodată patronați sau aserviți măruntelor interese de grup(uri/ulețe), preferînd incomoda postură "noi nu șintem cu nimeni, ci cu toată lumea" (care dorește binele sefeului românesc, evident!).

Pseudoinfaibilitatea unor pseudoșguru de cenaclu (în special bănățeni) guvernați de pseudoidealuri și pseudovalorizări pseudostetice trebuie scoasă la iveală și demontată pentru a nu se produce larăși artificiala ruptură prezentă în sefeul anilor '80 (totuși parcă nu atît de pronunțată ca acum) între regiunile estice și vestice ale țării.

Într-adevăr, deja se conturează o

Triplă Alianță: București-Ploiești-Iași și o Triplă Înțelegere: Timișoara-Cluj-Zalău și zău că nu are rost. E adevărat că o concurență loială și cu spirit de fair play nu poate fi decît benefică, dar în cazul de față e clar că mai devreme sau mai tîrziu se va ajunge la loviturile pe la spate, injurii, calomnii etc., etc. și nu folosește nimănui. Mai gles acum cînd trebuie să fim uniți cu toții pentru scoaterea SF românesc din poziția struțului.

Întorcîndu-mă la euROcon, trebuie să vă spun că nu-l văd drapat în scutecele rozalii de acum cîteva săptămîni, ci chiar dîmpotrivă-și asta nu pentru că scărmanatea papurii în căutare de noduri ar fi ocupația mea favorită- pentru că modul în care organizatorii pun problema, dîncolo de praful aruncat în ochii fanilor (alegerea denumirii de euROcon pentru că ar fi EuroConul întregii Români!, alegerea așa-zisului Comitet Național de Organizare și multe altele) mă umple de revoltă: de ce trebuie să fie vinovați cei din afara Timișoarei de greutățile întîmpinate de timișoreni în timpul organizării euROconului? Oricum cred că este edificator și în același timp un semn de alarmă asupra atmosferei din cadrul sus-numitului Comitet faptul că Ovidiu Bușnilă (a cărui bună credință și seriozitate nu pot fi puse la îndoială) s-a retras din acesta preferînd să participe la euROcon ca simplu fan.

Mda, nu voiam să fiu chiar atît de dur, dar uneori e necesar un duș rece pentru ca lucrurile să meargă normal. Sper că rîndurile de mai sus vor fi luate în sensul în care au fost scrise și nu răstălmăcite în fel și chip.

Și... măcar de n-aș avea dreptate!

Ionuț Bănuță

Simbătă 7 mai s-a desfășurat la Buzău o Întîlnire cu viitorul organizată de Asociației pentru Arte și Științe Prospective "Geneze"-Buzău.

Pe lingă programul video, cu prezentare de muzică și efecte speciale și expoziția de grafică, au fost lansate suplimentul "SuperNova" (Iași), revista "Jurnalul SF", "Exorcistul" de W. P. Blatty (editura Nemira 1994) și "Jazzonia" de Ovidiu Bușnilă (editura Plumb 1992). Au venit din partea editurii Nemira Emil Bărbulescu și Costel Postolache, de la Bacău, Ovidiu Bușnilă, de la Iași Michael Hăulică și de la Ploiești Jăttălin Ionescu, Dan Tărăcilă, Dănuț Ivănescu și Petrică Sirbu. Au participat reprezentanți a două posturi de radio din Buzău și ai postului de televiziune local "Storm", precum și redactori ai ziarelor Opinia și Muntenia din localitate. Am avut plăcerea de a fi considerat invitat special.

A fost acordat un premiu "Pozitronic" pentru grafică de către domnul director al Casei de Cultură a municipiului Buzău, Mihai Adamescu, tînarului Gabriel Ciobanu de la "Quo Vadis?-filiala Giurgiu, iar eu am remarcat grafica fină și elaborată a lui Ionuț Bănuță, din care va apare o mustră chiar în acest număr (cu acceptul autorului ei).

Au mai fost organizate două concursuri gen "Cine știe, cîștigă!", de editura Nemira și de Jurnalul SF cîștigate de Dan Plăpumar, Emil Vilsan și Petrică Băjenaru (pentru editura Nemira- premiile constînd în cărți) și de Dana Băjenaru, Rusu Ștefan și Asociația Interferențe (pentru Jurnalul SF- premiile constînd în abonamente la această publicație). Adrian Bănuță, în numele Jurnalului SF a mai acordat și un premiu pentru organizare Asociației "Geneze" din Buzău.

O întîlnire plăcută și entuziastă care, fără a avea un caracter pompos a reunit pentru un schimb util de idei autorii de literatură cu specifice științifico-fantastice, promotorii acestei literaturi și fanii, în discuții apropiate și captivante. Gazdele au fost gentile și ospitaliere.

Mihail GRĂDESCU

Așa cum vă anunțam în numărul 68 al JSF-ului, Simbătă 23 aprilie ac, a avut loc în incinta Ecran Clubului ședința de alegeri și modificare a statutului FNTSF. În urma ședinței au fost aleși membrii Comitetului de conducere al Federației - Mihaela Muraru Măndrea, Dan Tărăcilă, Alina Popov, Ionuț Bănuță, Sorin Repanovici, Monaliss Gogan, Călin Giurgiu și Mugurel Cornilă.

Cum majoritatea celor aleși fac parte din generația 90 și au un cîtiva ani buni petrecuți în fandom totul parea OK, mai ales că obiectivele imediate - organizarea unei evidențe a manifestărilor pentru a se evita suprapunerile lor, limitarea la maximum două manifestări pe lună, promisiunea că nu va exista manifestare la care să lipsească reprezentanți ai Comitetului - nu puteau decît să ne bucure. Dar iată că, din diferite motive, numai 3 dintre cei care au fost aleși în directorat - Dan Tărăcilă, Ionuț Bănuță, Mugurel Cornilă - binevoiesc să vină la prima adunare oficială de „după alegeri”, chiar dacă nobilul scop al acesteia era alegerea președintelui și a vicepreședinților. Concluzia 1. (ce se impune) - așa cum Federația a existat 3 ani fără să o conducă cineva va mai rezista 3 - pînă la noile alegeri.

2. fiecare îl consideră pe celălalt mai bun decît el și, în mod discret, îi permite ascensiunea spre Sfele înalte

Puțin ciudat este faptul că acest Comitet - primul comitet legal și ales din istoria Federației - s-a grăbit să dea sancțiuni la patru dintre

organizații excluzîndu-le din comitetul de conducere.

Pe de o parte lucrul este înbucurător - cu cît sînt mai puține voturi cu atît este mai puțină bătaie de cap și lucrurile se mișcă mai repede. Pe de altă parte cu cît sînt mai multe capete cu atît sînt mai multe idei.

Se spunea în comunicatul publicat în nr 68 al JSF că „au lipsit reprezentanții asociațiilor din Slatina, Galați, Brăila” - ceea ce nu s-a menționat era banalul fapt că nici una dintre organizații nu a primit invitație scrisă (bănuim că nici telefonică)-deoarece nu au existat bani pentru timbre - și că veni vorba, reprezentantul asociației din Galați venise la Buzău pentru a participa - chiar fără drept de vot la ședința comitetului.

Din păcate, sau din fericire, din comitet nu poate fi nimeni exclus pentru „lipsuri organizatorice” că vorba aia „este studenți, are sesiune” sau „da cine-mi plătește mie drumu pînă acolo” său „lasă că se descurcă ei și fără mine”.

De șopirit ar mai fi, fiindcă așa cum am mai spus tot ceea ce contează este SF-ul și noaptea bună sf-îști din orice asociație faceți parte.

Adrian Bănuță